

ANIT

Haftalık Dergi • 23 Temmuz 1968 • Sayı: 82 • 125 Kuruş

KANLI
İMKAN
PLANI
TÜSTAV

HAFTANIN NOTLARI

Özel dosyalar

■ Adalet Bakanlığı, sosyalistler hakkında açılan davalarla yakından ilgilenmekte ve İstanbul basın savcılarının sık sık bilgi almaktadır. Geçenlerde İstanbul'a gelen Adalet Bakanı Hasan Dincer'in Cumhuriyet Savcısı'nı ziyaret ederek İstanbul adliyesindeki basın davalarının sonucu hakkında bilgi aldığı öğrenilmiştir. Öte yandan, davaların sonucu hakkında bilgi isteyen tezkerelerin çokluğu yüzünden basın savcılarının özel numara verdikleri ikinci birer dosya hazırladıkları ve duruşma sonuçlarını buralara kaydettikleri de haber alınmıştır.

Irak'ta kansız darbe

Geçen çarşamba Irak'ta kansız bir darbe, Mareşal Arif yönetimine son vermiştir. İhtilal Komitesi, Arif İstanbul üzerinden Londra'ya sürgüne giderken Cumhurbaşkanlığı'na Nasır taraftarı olmakla tanınan bir general, Ahmet Hasan El Bekri'yi getirmiştir. İlk haberlerin ihtilalin doğru dürüst yerine oturtulması için gerekli bilgileri tam olarak vermemesine rağmen, bazı ipuçları, hareketin ilercisi niteliğini ortaya koymaktadır. Gerçek Mareşal Arif yönetiminin, üreğin Kürt sorunu gibi son derece önemli meselelere - bu konuda varılan anlaşmaya rağmen köklü bir çözüm getirmediğini, bu yüzden de bir yıl aşkın bir süredir bocaladığı bilinmiyor değildir. Bununla birlikte son darbeyi sadece bu nedene bağlamak yanlışır. Olayda, İhtilal Konseyi'nin de belirttiği gibi, İsrail yenilgiyi ağır basmaktadır. Ayrıca, İhtilal Konseyi'nin, Arif rejiminin çürümler, casuslar, ajanlar ve meydana geldiğini ileri sürmesi, bu olumsuz unsurların Arap Birliği'nin kurulmasında engelleyici bir rol oynadıklarını, dolayısıyla da İsrail'e karşı uğranılan yenilginin tek sorumlusu olarak görüldüklerini doğrulamaktadır. Esasen bu eğilim Arap dünyasında yaygındır. İsrail'in saldırısına uğrayan bütün ilercisi Arap ülkeleri 5 Haziran yenilgisinden sonra cesaretle yenilginin nedenleri üzerine eğilmişler, bir yandan saldırının sonuçlarını bertaraf etmek yönünde tedbirler alırken, öbür yandan yenilgiyi hazırlayan unsurları ortaya çıkartarak bunların bertaraf edilmesi eylemine gitmişlerdir. Arif rejiminin yıkılmasına bu perspektif içinde bakmak yanlış olmayacaktır. Öte yandan, Arif rejiminin Ortadoğu'daki sosyalist ülkelerle zaman zaman ihtilallara düştüğü, keke Irak Petrolleri Kumpanyası ile Suriye arasında patlak veren kriz sırasında Irak'ın, - Arif'in 1967 Şubat'ında Kahire'yi ziyaret etmesine rağmen BAC ve Suriye ile arasının iyice açıldığı hatırlanır. Bugünkü darbe ile Irak, Suriye ve BAC gibi toparlanmış, birlik ve sosyalizm yolunda ileri bir adım atmıştır.

FKF çekildi

■ Önceki hafta toplanan Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Yönetim Kurulu'nun Devrimci Güçbirliği'nden çekilme kararı aldığı geçen hafta bildirilmiştir. FKF Genel Başkanı Zülküf Şahin, çekilme kararını Devrimci Güçbirliği İcra Konseyi Başkanlığı'na şu telgrafla bildirmiştir: «FKF, milli bağımsızlık için mücadeleyi sosyalizmin için mücadele saydığından, milli bağımsızlıktan yana anti-emperyalist bütün yasal kuruluş ve güçlerle ortak bir cephede ve ortak bir çizgi üzerinde birleşmeyi amaçları içinde sayar. Bu nedenler, işçi ve emekçi sınıfların sosyalizmi kurmak için vereceği kavga-da, emekçi halkımızın yanında, ona yardımcı olan FKF üyeleri, anayasadan yana tüm yasal güçlerin ortak bir cephede birleşmesini, emekçi halkımızın bilinçlenip politik bir güç niteliğini kazanması gereğine inandığı ve bu yolda eylem yaptığı ölçüde yararlı bulur.

Oysa Devrimci Güçbirliği içindeki ara tabaka temsilcilerinin kendi burjuva ideolojilerini hakim kılmak ve emekçi halkın örgütüne kısıyla bakıp onu tecrit etmek istemeleri, çeşitli kuruluşları içine alan Devrimci Güçbirliği'nin gücünü amacını taşımadığına, böylesine bir gücün yapısı, kuruluşu ve izlediği politika itibarıyla Türkiye sosyalizmi yararına olmadığına inandığımız Devrimci Güçbirliği'nden ayrılmayı kararlaştırdık»

CKMP Komandosu

■ Türkiye'nin genel başkanlığı seçilmesinden sonra faşist bir hüviyetle çalışmaya başlayan CKMP'nin, şimdi de İzmir'de kamplar açarak komando kursları vermeğe başlayacağı, eski 14'lerden CKMP Mardin Milletvekili Rıfat Baykal tarafından açıklandığıdır. Baykal emmlekete hizmet için bunun şart olduğunu ifade etmiştir. Siyasal Partiler Kanunu partilerin bu şekilde kaba kuvvet örgütleri meydana getirmesini yasakladığı halde komandocu yetiştirmeğe karar veren CKMP'nin, tıpkı Hitler'in SA'ları ve SS'leri gibi disiplinli bir zorba grubu meydana getirmek bevesinde olduğu anlaşılmaktadır.

Avrupa konferansı

■ Stockholm'de bir basın toplantısı yapan Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin, Avrupa'nın güvenliği sorunlarının inceleneceği bir genel konferans toplanmasını istemiştir. Bu konferansa Amerika'nın katılımı katılmaması konusunda diğer Avrupa ülkelerinin karar vermesinin yerinde olacağını belirten Kosigin, Avrupa'da güvenliği sağlanmasının en emin ve kestirme yolunun NATO ve Varşova paktlarının kaldırılması olduğunu da belirtmiş; Ortadoğu konusunda ise İsrail'in ılgal ettiği toprakları tahliye ederek Birleşmiş Milletler kararlarına uyması gerektiğini söylemiştir.

Siyah iktidar

■ En zengin ve en çok saygı duyulan zenci kuruluşlarından Milli Şehir Birliği Teşkilatı'nın Lideri Whitney Young, Amerika'da yaşayan 20 milyon zenciye, bundan böyle politikalarının beyaz Amerikan toplumu içine karışarak yaşama değil, Siyah İktidar felsefesi olduğunu söylemiştir. Young, yeni taktikini, Chicago eyaletinin Columbia Şehri'nde yapılan Irk Eşitlik Kongresi'nin bir toplantısında açıklamıştır. Oysa, iki yıl önce Young, siyah iktidardan hor görür şekilde söz etmekte ve var olan tek kuvvetin siyah kuvveti, yani dolar kuvveti olduğunu ileri sürmektaydı. Kongrede, yeni milliyetçi zenci hareketinin hedefinin, Amerika Birleşik Devletleri içinde ayrı bir zenci ulusu yaratmak olduğu da açıklanmıştır.

Kriz geliyor

■ Amerika'nın gün geçtikçe eğilimi aştığı ekonomik krizin etkileri, emperyalist siyasetten önemli ölçüde fedakârlık yapılmasını da zorunlu kılmaktadır. Amerikan Savunma Bakanı Clark Clifford'un ödemeler dengesindeki açığın kapatılabilmesi için Avrupa'daki harcamalarda kısıntı yoluna gidilmesinin gerekli olduğuna dair Temsilciler Meclisi Ödenekler Alt Komisyonu'nda yaptığı konuşma, bazı kısımları sansür edilerek basına açıklamıştır. Bakan bu konuşmasında, «Amerika'nın Batı Avrupa'daki 34 Bin askerini geri çekmekte olduğunu, bunların dönüşünden sonra sorunun yeniden ele alınacağını» belirtmiş ve «gahsen bir kısmını daha geri çekmeye taraftarına demıştır.

Veto edildi!

■ Meclis'in yaz tatiline gireceği günlerde kabul edilen eski DP milletvekillerinin Ziraat Bankası'na olan borçlarının affedilmesiyle ilgili kanunu Cumhurbaşkanı Sunay veto etmiştir. Bu kanun, 300'den fazla eski DP milletvekilinin hiç görev yapmadan 27 Mayıs sonrası için almış oldukları aylık ve ödeneklerden doğan borçların affedilmesini öngörmektedir.

501 No'lu hücre

■ Ordu Foto Film Merkezi'nce 1 Milyona gevrilen Sovyetler Birliği aleyhtar «501 Numaralı Hücre» adlı film sansürden geçmiş, fakat sinemalarda oynatılması şimdilik tehlikeye düşmüştür. Genelkurmay İstihbarat Dairesi propaganda uzmanları, filmin yanlış bir taktikle çekildiğini öne sürerek «Kötüleyici» olmaktan çok övücü nitelikler taşımaktadır gerekçesiyle oynatılmasını sakıncalı bulmuşlardır. Filmin sinemalarda oynatılıp oynatılmaması konusunda önümüzdeki günlerde karar verilecektir.

İşgal ettiler

■ Şişli Gürsel Mahallesi'ndeki ekmecek fabrikası «haklarının verilmediğini ve bir haftadan beri aylık alamadıklarını» ileri süren 30 işçi tarafından işgal edilmiştir. İşçiler çok ağır koşullar altında çalıştırıldıklarını belirterek yıllık izin, bayram ve hafta sonu tatillerinden de yararlanılmadıklarını söylemişlerdir. Fabrika sahibinin müracaatı üzerine polis bu fabrikayı da basmış, işçilerden 20'sini yakalayıp adliyeye sevk etmiştir. İlk sorgudan sonra 11 işçi tutulmuştur.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRASIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLAN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Dış ticaret açığı

■ Türkiye'nin dış ticaret açığı 1968'in ilk üç ayı içinde 250 milyon lira daha arttı. Bu açığı kapatmak için hükümet özel sektörle ihracat imkânları araştırırken Odalar Birliği ve bazı özel sektör kuruluşları da yeni pazarlar bulmak için iyi bir fırsat ele geçirmişlerdir. Hileli ihraç malları dolayısıyla batı ülkeleri ile olan ilişkinin devam etmediğini gören özel sektör, şimdi de İspanya ve Afganistan ile ilişkiler kurma, Arap ülkelerine geniş çapta ihracat yapabileme imkânlarını araştırmaktadır. Ayrıca, iktidar bir yandan komünizm ticareti yaparken, bir yandan da komünist ülkelerle alışverişini artırmak için büyük gayret sarfetmektedir.

Yeniden kuruldu

■ Ankara Toplu Basın Mahkemesi'nin kuruluşunun usulsüz olduğu tespit edilmiş ve Yüksek Hakimler Kurulu kararı ile mahkeme geçen hafta yeniden kurulmuştur. Basın Kanunu'nun 36. maddesi, Toplu Basın Mahkemesi'nin en kıdemli ceza yargıçlarından kurulmasını emrettiği halde bu kural bir sanık itirazda bulununcaya kadar uygulanmamıştır. Mahkeme bocalup yeniden en kıdemli yargıçlardan kurulduktan sonra, bundan önceki heyetin verdiği kararların yeniden ele alınması söz konusudur.

AP'de kaynaşma

■ İstanbul Belediye Meclisi'ne ve İl Genel Meclisi'ne seçilen AP'lilerin mazbatalarının Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilmesi üzerine AP teklifâtında başgösteren huzursuzluk devam etmektedir. Teşkilâtta tepkiyi örtbas edebilmek için AP Genel Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlamak Yüksek Seçim Kurulu'nu tanımayacağını, gerekirse yasama organının buna bir çare bulacağını açıklamıştır. Teşkilat ise bütün bu oyalamaya gayretlerine rağmen genel merkeze cephe almış ve kasım ayında yapılacak kongrede hesap sormak üzere hazırlıklara başlamıştır.

Varan 2

■ Kuzey Kore'den sonra Kamboç Krallık Deniz Kuvvetleri de, Mekong'ta Kamboç karasularına iki kilometre giren bir Amerikan savaş gemisini yakalamışlardır. Radarla donatılan ve içinde üç mitralyöz ile bir el bombası atıcısı bulunan gemide 11 Amerikalı ile bir Güney Vietnamlı esir alınmıştır. Kamboç Devlet Başkanı Frens Sihanouk, ele geçen esirlerin her birinin idesi için Amerika'dan bir traktör yada bir buldozer istemektedir. Öte yandan, Kuzey Kore de, Birleşik Amerika'ya özlü dilemediği takdirde, geçen ocak ayında yakalanan Pueblo Gemi mi mürettebatının Kuzey Kore kanunlarına göre cezalandırılacağını açıklamıştır.

Çekoslovakya'da

■ Sovyetler Birliği başta olmak üzere beş sosyalist ülkenin bir muhtıra vererek Dubçek yönetimini, liberalleşme hareketinden yararlanarak sosyalist düzeni yıkmak hedefini güden batı düzeni özlencilerine karşı uyarması ile Çekoslovakya meselesi, kritik safhaya girmiş bulunmaktadır. Batı kapitalist düzeninin, NATO ve Batı Almanya aracılığıyla yoğun bir propaganda ile Çekoslovak Meselesini alabildiğine körüklediğinde ve durumu kamuoyuna kasıtlı olarak yanlış yansıttığında şüphe yoktur. Yabancı ülkelerin topraklarına her türlü müdahaleyi huy edinen Amerika'nın bu konuda yalnız olmadığını dünya kamuoyuna göstermek için yanıp tutuştuğu meydandadır.

Gerilla Savaşı

■ Ernesto Che Guevara'nın en yakın arkadaşlarından İnti Peredo, Boliviya'da Castro taraftarı gerillaları yeniden teşkilatlandırmıştır. El Diario Gazetesi, Boliviya'da gerilla savaşının çok yakında başlamasının beklendiğini bildirmiştir. İnti Peredo'nun adı, ANT YAYINLARI tarafından önümüzdeki günlerde yayınlanacak olan Che Guevara'nın GERILLA GÜNÜĞÜ'nde sık sık geçmektedir. Öte yandan, Guevara'nın Boliviya anılarına, Boliviya İçişleri Bakanı tarafından Küba Hükümeti'ne satıldığı ve kendisinin şimdi ortadan kaybolduğu açıklanmıştır.

DOĞAN ÖZGÜDEN

Bu bir ulusal
kurtuluş savaşıdır!

Bütün bu olup bitenleri birer tesadüf olarak kabul etmek mümkün değildir. Türkiye'nin sosyalist, devrimci ve milliyetçi güçleri, Amerika ile onun Türkiye'deki usakları tarafından hazırlanmış kanlı bir imha planı ile karşı karşıyadırlar. AP'nin elinde bir SS kutusu haline getirilmiş olan toplum polisi gece yarısı bir üniversiteyi basarak uykudaki gençleri coptan geçirmekte, ondan sonra da, yavuz hırsız evsahibini bastırır misali, sadistçe dövdüğü gençlerden 30'unu don gömlek karakollara, mahkemelere sürüklemekte, tevkif ettirerek demir parmaklıklar ardına göndermektedir. Bir Üniversite rektörü, işgal ettiği makamın kendisine yüklediği sorumlulukları bir an için unutup kendi öğrencisini kendi eliyle polise teslim etmektedir. Ertesi gün, sosyalist gençlerin merkezi olan Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun İstanbul Sekreterliği, bomba aramak bahanesiyle basılmaktadır. Bütün bunlar olup biterken İstanbul Valisi gençleri şiddetle suçlamakta, İstanbul Boğazi'ni fiilen işgal eden Amerikan 6. Filosu'nun komutan, erlerinin suratına tükürdüğü halde, İstanbul'dan ayrılmayı düşünmediklerini söyleyerek bütün milliyetçileri çileden çıkartmaktadır. Ve bütün bunların yanında, Bâbü'l basını, solda görünen gazeteler de dahil, gençleri ve devrimci kuruluşları suçlamakta birbirleriyle yarış etmektedir.

Daha bir kaç ay önce öğrencinin tepkisi karşısında köge bucak gizlenen 6. Filo Komutanı, işgal olayları sırasında üniversiteye polis sokulmasının söz konusu olamayacağını bildiren İstanbul Valisi ve polis müdürü, şimdiye kadar öğrenci ile aynı safta görünen Teknik Üniversite Rektörü ve her fırsatta devrimcilik, hatıta solculuk taslayan bir kısım basın niçin böyle birden bire çarkederken gençleri ve devrimci kuruluşları suçlama yarışına girmişlerdir? Bu cesareti nereden almaktadırlar? Cevap basittir: Türkiye artık bir ölüm kalım noktasına gelmiştir. AP'yi büyük umutlarla iktidara getiren Amerika ve onun Türkiye'deki işbirlikçileri, 27 Mayıs Anayasası yürürlükte kaldıkça, anayasa mahkemesi, yargıtay, danıştay, yüksek seçim kurulu gibi müesseseler ayakta durdukça ülkeyi diledikleri gibi soyamayacaklarını, akıllarının estiğince at oynatamayacaklarını anlamışlardır. AP'nin son seçimlerde oy kaybetmesi, kazandığı illerde de usulsüzlük gerekçesiyle üyeliklerinin iptal edilmesi, 1969 seçimlerinde fişte iki çoğunluğu ele geçirecek anayasayı değiştirme hesaplarını da suya düşürmüştür. Üstelik, bizzat AP'nin içerisinde eski demokratlar ve anti-mason gruplar dört ay sonraki büyük kongrede Demirel'i devirmek için büyük gayretler göstermektedir.

Amerika ve yerli ortakları hesabına daha vahim tehlike, son işgal olaylarında da görüldüğü gibi, gençlerin ve işçilerin, kendilerinden esirgenen temel hakları elde etmek üzere, anayasasını tanıdığı meşru direnme hakkını kullanmaya başlamış olmalarıdır. İşte bu tehlikeyi gördükleri içindir ki, Amerikalılar ve AP yöneticileri, Türkiye'deki siyasal ve sosyal mücadeleyi anayasa dışı bir ortama kaydırmağa çalışmakta ve bunun için her türlü tahrir başurmaktadırlar. Amerikan filosu erlerinin ve komutanlarının küstahlıkları, polisün baskınları, tevkifler, kapitalist basının tutumu, hep bu gayretin tezahürleridir. Kayga bir defa sokağa döküldü mü, pusuda bekleyen dikta heveslileri chuzuru sağlamak gerekçesiyle harekete geçirilecek, solcu ve devrimci unsurlar kanlı bir şekilde imha edilerek anayasa rafa kaldırılacaktır. Böylece, Amerika ve yerli usakları, Türkiye'yi diledikleri gibi sömürmek hakkını bulacaklardır. Hesapları budur... Ama evdeki hesapları çarşıya uymadığı, tarihte bir çok örneklerle sabittir. Sokağa dökülen kavganın, onu tahrik edenlerin başını yemesi de mümkündür ve bu ihtimal daha da kuvvetlidir. Çünkü kayga, artık küçük hesapları aşmış, Amerika'ya ve işbirlikçilerine karşı verilen bir ulusal kurtuluş savaşı halini almıştır. Ulusal kurtuluş savaşlarında ise, emperyalizme karşı savayan mazlum dünya halklarının yenik düştüğü hiçbir zaman görülmemiştir!

A. Filoza ithaf

MIS
TİK

AMERİKAN PAZARI

KANLI İMHA PLANI

Geçen hafta İstanbul'da patlak veren olaylar, Türkiye'deki devrimci güçlerin kanlı bir imha planı ile karşı karşıya bulunduğunu ortaya koymuştur.

Toplum polisinin 17 Temmuz gecesi Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nu vahşi çığlıklarla basarak gençleri coptan geçirmesi, iki öğrenciyi komaya sokması ile başlayan olaylar, çıkmazdaki AP iktidarının bu kanlı imha planını uygulamaya başladığını göstermiştir.

Her ne kadar komuoyunda, Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu baskınına, bir komiserin öğrenciler tarafından ahkonulması ve tartaklanmasının sebep olduğu havası yaratılmak istenmişse de, baskının önceden planlanmış bulunduğu inkâr kabul etmez belgeleri ortadadır.

İstanbul'daki üniversiteli gençler, hiçbir Akdeniz İmanının kabul etmediği 6. Filo'nun sırf kadın ihtiyacını gidermek üzere İstanbul'a gelmesi karşısında, her zaman olduğu gibi, gayet haklı protesto gösterilerinde bulunmuşlardır. Hatta bu protesto gösterilerinde bulundukları için polis tarafından yakalanarak adliyece verilen gençlerin suçluluğu sabit olmamış, yargıç sanıkların tevkifi-ne dair talepleri reddetmiştir.

Ancak, İstanbul'un bir Amerikan genelevi haline getirilmesi karşısında gençliğin gösterdiği haklı tepki Ankara'da Demirel ve Sükan tarafından ciddiye ele alınmış, devrimci güçleri tasfiye etmek için hazırlanan kanlı imha planının uygulanması için fırsat sayılmıştır.

İçişleri Bakanı Sükan, İstanbul'daki olaylar hakkında Demirel'e kısa bir bilgi verdikten sonra, ziyaretçilerden kurtularak bütün dikkatini bu planın uygulanmasına tekâfî edebilmek için bakanlık kütüphanesinde karargâh kurmuştur. Bu arada, makam otomobili yerine de emniyete ait bir Chevrolet otomobili kullanmayı uygun bulmuştur. Sükan ile İstanbul toplum polisi arasında da direkt telsiz teması sağlanmıştır.

Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu'na yapılan baskının da, Sükan'ın emri olmadan gerçekleştirilmesi mümkün değildir. İstanbul Sekizinci Şube Müdürü Naci Tolon, Sükan'ın gözde adamlarından biridir. İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar, kendisini özel olarak İstanbul'a aldırıştır. Tolon, Sükan'a

— PROF. KARAFAKIOĞLU
— Öğrenciyi polise teslim etti —

sadakatla hizmet eden bir polistir.

17 Temmuz gecesi, Gümüşsuyu'nda, tam Teknik Üniversite'nin karşısında Amerikalıların genelevi haline getirilen ve kapısında bu fuhuşun rahatça yapılması için Türk polislerine nöbet beklettirilen bir otele girip çıkan Amerikalılar ve kadınlar, her zaman olduğu gibi, üniversite bahçesindeki gençler tarafından protesto edilmiştir. Bunun üzerine günlerden beri

Teknik Üniversite'yi kordon altında tutan toplum polisi kuşatmayı daraltmış ve Emniyet Amirî Necatî Karahasanoğlu gençlerden bazıları yakalamaya kalkmıştır. Arkadaşlarından ikisinin toplum polisi tarafından ele geçirilmesi üzerine Teknik Üniversite öğrencileri de Emniyet Amirî Necatî Karahasanoğlu'nu yakalayarak içeri çekmişlerdir. Biraz sonra olay yerine Albay Hikmet Silahcioğlu komutasında bir inzi-

TEKNİK ÜNİVERSİTE'NİN MATEM BAYRAĞI
— Amerikalıya kucak açanlar utansın! —

bat birliği gelmiş ve gençlerle polis arasında barikat kurmuştur. Albayla yaptıkları görüşmede öğrenciler, polis tarafından ele geçirilen iki arkadaşları iade edildiği takdirde Emniyet Amirî Karahasanoğlu'nu serbest bırakacaklarını söylemişlerdir.

Polisin, Vali'nin ve basının iddialarının aksine, Üniversite'de nezaret altında iken emniyet Amirine hiçbir kötü muamelede bulunmamışlardır. Nitekim Emniyet Amirî Necatî Karahasanoğlu 17.7.1958 gecesi saat 2.35'te imzaladığı zabıta aynen şöyle demiştir: «Ben askeri hastanenin önünden, Teknik Üniversite'nin kenarından giriş kısmındaki elektrik direğinin yanına geldim. Ben Opera Otel'ine taş atan kişiyle kalamak için geldim. Elektrik direğinin yanında kahverengi elbiseli şahsa sarıldım. Bunun üzerine bahçeden çıkan bir takım kişilerin saldırılarına uğrayarak üniversite bahçesine ahlandım. Yerde sürüklendim. Tekme ile suratıma vuruldu. Bahçe içinde oldu. Taner Oğuz koluna girerek, «Allahım seven vurmasın» dedi ve beni Öğrenci Birliği'ne getirdi. Birlik-

te tecavüze uğramadım. İlk yardımı öğrenciler yaptılar. Öğrenci Birliği'nde hiçbir tecavüze uğramadım.»

Bu zaptı, tamk olarak Beyoğlu İnzibat Bölge Kumandanı Albay H. Silahcioğlu, «Normal şartlar altında ifadesinin alındığına tamkık ederim» serhi vererek imzalamıştır.

Gençlerin Karahasanoğlu'na iyi davranmasına ve kendisini derhal iade etmek taahhüdünde bulunmasına rağmen polis elinde sadece bir öğrenci bulunduğunu ve ancak onu iade edebileceğini söyleyerek kötü niyetini ortaya koymuştur. Polis tarafından iade edilen genç, diğer arkadaşının feci şekilde dövülüp başka yere götürüldüğünü açıklamıştır.

Bu sırada, Albay Silahcioğlu'nun aracılığıyla polislerle görüşmekte olan gençlik liderlerinden İ.T.Ü.T.O.T.B. Başkanı Çetin Uygur, polis telsiziyle, «Eh kusa zamanda bütün polis birlikleri Gümüşsuyu'nu kuşatsın. Gümüşsuyu'na girecektir» emri verildiğini duymuştur. Gençler bu emri Albay Silahcioğlu'na duyurmuşlar, fakat inzibat komutanı, kendilerine endişe etmemelerini, herhangi bir baskına engel olacağını söylemiştir.

Ne var ki, emniyet Amirî serbest bırakır bırakmaz, bine yakın polis vahşi çığlıklar atarak Gümüşsuyu Yurdu'na saldırmışlar ve müteakip sayfalarda Yağar Kemal'in röportajında geniş şekilde anlatılan baskın yapmışlardır.

Baskın sonunda 5'li ağır olmak üzere 40 genç uyudukları atakhanelerde coptan geçirilerek yaralanmış, bir genç ikinci katın penceresinden atılıp kanlar içinde yüz metre sürükledikten sonra ortadan kaldırılmış. 30 genç üzerlerinde iç çamaşırlarından ve pijamalarından başka bir şey olmadığı halde nezaret altına alınmışlardır.

Hafta sonundaki duruma göre Vedat Demircioğlu adındaki genç hâlâ komadadır. Kemal Günaydın, Yağar Baysal ve Hikmet Küçükkoğlu ise ağır yaralı olarak hastanede yatmaktadır. Ayrıca Habi Kocatürk

Kabak Demirel'in başına patladı

Sükan'ın o herdaım büyük altından güllüsü vardı ya, ben ondan huylanmıştım zaten. Belliydi bir azınlık edeceği... Yedi köşkoca Demirel'in dümdüzlik başını. Şanlı bir Masonun kariyerini gâvâr etti... Gerçi baskın basanındır ama, gün olur, yağ tahtaya da basar insanı... Meclis bas-tı, anladık; hâlâ yasa-masa diye baş bas bakıyorsun, ona da peki; koltuk evlerini basmak zaten oturduğun koltuğun gereği; Doğuda eşkiyaları (bağrına) bastın, aferin; karakollarda şamarı bastın yurttaşlara, ellerin dert görmesin!... Ama biliyorsun netamellî yer şu Üniversite, biliyorsun Adnan Bey'in efecâmmi!... Ne demiye Teknik Üniversite'yi basıp, delikanlıların damarına basarsın... Hem de tam Conile-rin Kabataş'a ayak basıp karaya, Beyoğlu'nda satılık alımlara dolarları bastığı sı-ra... Ne diye basarsın uyuyan yılanın kuyruğuna!... Bilmey misin, uyandı mı Kara Yılan, ne fil kahr, ne filol!...

Şimdi ne cevap vereceksiniz Amerika-lılara?... Hari diye basmıştır Hari protes-toyu... Hakız mı yani!... Adamlar, sizi şehrin göbeğinde yallabık bahçeyellerinin kafasını gözünü kırdırasınız diye getirmede ya iktidara!... Ne biçim Amerikanofilsiniz siz, rezil kepaze ettiniz Amerikan filosu-nu!... Bir avuç az-gelişmiş öğrenci yüzün-den demir aldı dev gibi uçak gemisi!... Şimdi onlar da Demirel'e demir alıracaklar tabii!... Cayırtısı bağladı bile CIA vinçleri-nin!...

Alimallah, çok şeri görüşlü bir fıravun şu Johnson! Tevekkeli Türkiye'yi Viet-nam'a benzetmediydi!... Bir bildiği varmı meğer... Nerden mi çıkarıyorum bunu?... Kabataş'daki patırtıda bir ihtiyar gördüm de... İki elini açmış, Tanrım diyordu ba-na bugünleri de gösterecekmişin! Sâylene Amerikan gâvurunun da denize döktük! Hı!âfım yok, bu sözleri söylerken, sakah titriyordu ihtiyarın...

— Can YÜCEL —

16 MART

Büyük Nutuk'tan:

«Efendiler, 1920 senesinin Martı'nın 16. günü öğleden evvel, saat 10'da, makine başında şöyle bir telgraf verildi:

Ankara'da Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine:

Bu sabah, Şehzadebaşı'ndaki müzik karakolunu İngilizler basıp oradaki askerlerle İngilizler müsademe ederek neticede şimdi işgal altına alıyorlar. Berayı malûmat mâruzdur.

Manastırlı Hamdi

Hamdi Efendi devam etti:

Sabah bizim asker uykuda iken İngiliz bahriye efradı karakola gelip işgal etmekte iken askerimiz uykudan şaşkın kalkınca müsademeye başlanıyor.

Neticede bizden altı şehit, onbeş mecruh olup, bunun üzerine zaten melanetlerini tasavvur etmiş ki, hemen zırhlıları rıhtıma yanaştırıp Beyoğlu cihetini ve Tophaneyi işgal edip..

Umum valî ve kumandanlara ve müdafaai hukuk heyetlerine:

İstanbul'un itilâf devletleri tarafından bilmüsademe cebren işgali tahakkuk etmiştir. Bu suikastten bilistifade bir çok makasîdî hıyanetkârane sahiplerinin milleti iğfale teşebbüsleri muhtemeldir.

Biz, hukukumuzu ve istiklalimizi müdafa için girdiğimiz mücabedenin kutsiyetine kail ve hiçbir kuvvetin bir milleti yaşamak hakkından mahrum edemeyeceğine kaniiz.»

MUSTAFA KEMAL

UYKUDA COPLANAN GENÇLER

— Kanlı imha planının ilk safhası —

ve Şerif Yıldırım isimindeki gençler ise kayıp olup âkıbetleri meçhuldür.

Ne gariptir ki, basın, polislin yaptığı baskının dehşeti üzerinde hiç durmamış, polisleri öğrencilerin tahrik ettiğini ileri sürmüştür.

Oysa, kanlı bir imha planının uygulandığı açık seçik ortadadır. Polis, Sülkan'ın emriyle üniversiteye girmiş, kan dökmüş, masum gençleri toparlayıp götürmüştür.

Planın uygulaması bu kadarla da kalmamış, Teknik Üniversite Rektörü ve Senatosu da, üzerlerine düşen görevi yerine getirmekte tereddüt etmemişlerdir. Rektör Prof. Karafaklıoğlu, öğrenci yurdunun üniversiteye dahil olmadığını ilân ederek polislin saldırısını meşru göstermeğe kalkışmıştır. Böylece polislin suç ortağı durumuna düşmüştür.

Bu tahrikler karşısında gençlerin tepki göstermemesi imkânsızdı. Nitekim o gün İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin de iştirakiyle Teknik Üniversite öğrencileri Taksim Meydanı'nda bir miting yapmışlardır. Mitingten sonra öğrencilerden bir kısmı Dolmabahçe Meydanı'na inmişler Amerikan denizcilerinin Türk topraklarına çıkmasını protesto etmişlerdir. Korkudan geç vakte kadar ortaklıkta görünmeyen polis, akşam üzeri öğrencilerin azalması üzerine yeniden coplarla saldırıya geçmiş ve 30 öğrenciyi daha yaralayarak hastanelik etmişlerdir.

Tahrikler ertesi gün de devam etmiş ve kanlı imha planının arkasında Birleşik Amerika'nın bulunduğu kesinlikle ortaya çıkmıştır.

Bir gün önce olaylar üzerine verdiği demeçte «Kanuni vazifelerini yapan polislerimize karşı aşırı tahrik ve tecavüzler yapılmaktadır» diyerek kamuoyunu aldatmağa kalkışan İktidarın mutemedi adamı, İstanbul Valisi Vefa Poyraz, 6. Filo Komutanı ile yaptığı görüşmeden sonra da «Ev sahibi olarak misafirlerin emniyeti bize düşer.» demiş ve Amerikan bahriyelilerini protesto eden gençlerin sıkı şekilde takip edileceğini söylemiştir.

Amerikan 6. Filosu Komutanı Amiral Gels ise, büyük bir küstahlıkla, «İstanbul'u ziyaret programımızı değiştirmeyi düşünmüyoruz» diyerek tahrik hareketine katılmıştır.

Bu arada, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı William Burdett, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Zeki Kuneralp ile bir görüşme yapılarak, «İstanbul olaylarından dolayı Washington'un endise

duyduğunu» belirtmiş ve 6. Filo'ya mensup Amerikan denizcilerinin can emniyetlerini sağlayacak daha geçerli tedbirlerin alınmasını istemiştir.

Teknik Üniversite Senatosu da ertesi gün tahrik kampanyasını devam ettirmiş ve Rektör Prof. Karafaklıoğlu aleyhine gösteri yapılmasından müteessir oldukları gerekçesiyle Senato üyeleri istifa ettiklerini bildirmişlerdir. Polislin kanlı baskınına karşı hiçbir ciddi tepki göstermeyen Senato, bu istifasıyla gençliği bir kere daha suçlu duruma düşürmek istemiştir.

Tahrikin en büyüğü ise, gece uykuda iken baskına uğrayıp kan revan içinde bırakıldıktan sonra don gömlek adliyyeye sevk edilen 32 gencin 8. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından, «Polise fiili mukavemet, devletin emniyet kuvvetlerini tahkir, tezyif, hürriyeti tahdit, darp ve müessir fiil» iddialarıyla tutuklanmaları olmuştur. Tutuklanan gençler şunlardır: İsmet Bilgin, Atilla İncekara, Nasuh Yazgan, Tevfik Kurtaran, A. Kemal Kanlıbaş, Turhan Burak, Turgut Üçak, Numan Oğuz, Veyis Şarısözen, Jak Minaso, Taner Mersin, Yaşar Baysal, Erdoğan Özkusacı, Şeref Yıldız, Mehmet Makinacı, Kuran Gençler, Ali Atılgan, Ali Sarı, Ekrem Özcan, Selahattin Murt, Fevzi Durmuş, Eyüp Özek, Faruk Öztunç, Teoman Ulusoy, İhsan Özbay, Mustafa Senli, Ergün Karaca, Mehmet Hüseynoğlu, Hikmet Çorman, Coşkun Özen, Rafael Avidor, Mehmet Öztürk, Arslan Şahin adındaki gencin de tutuklanması istenmişse de, kendisi yaralı olarak hastanede yattığından sorgusu yapılamamıştır.

Bir başka tahrik de, aynı ge-

ce Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliğinin içeride «patlayıcı madde» bulunduğu gerekçesiyle basılması olmuştur.

Altı polis birden gece FKF'yi basarak arama yapmış, ancak içeride hiçbir şey bulunamamış, bu aramanın da gençleri tahrik etmek gayesiyle yapıldığı anlaşılmıştır.

Amerikalıların ve işbirlikçilerinin bu tutumu karşısında gençliğin tepkisi sadece İstanbul'a sınırlı kalmamış, Ankara, İzmir ve Trabzon'da da olaylar patlak vermiştir.

Ankara'da Amerikan Haberler Merkezi, Pan Amerikan Hava Yolları ile Amerikan Kütüphanesine taş ve molotof kokteylleri ile hücum edilmiş, cam ve vitrinleri kırılmıştır. Ayrıca Tuslog Komutanlığı ve AİD Binası da taşlanmıştır.

İzmir'de de limanı ziyaret eden 6. Filo'ya mensup gemilerin erileriyle üniversiteli gençler arasında çatışmalar olmuştur.

Trabzon'da ise, Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne mensup 70 kadar öğrenci, Boztepe'deki Amerikan radar üssüne yürü-

yüş yapmıştır. Polis bu olaylar sırasında da Amerika'dan yana çıkmış, 9 öğrenciyi adliyyeye vermiştir.

Bir haftanın olayları Amerika ile Türkiye'deki ortağı AP İktidarının, kanlı imha planını, her türlü kıskırtmaya başvurarak uygulamaya devam edeceğini göstermektedir. Ancak her ikisinin de yapıldığı bir noktadır. Türkiye'de anti-emperyalist ve «sosyalist» mücadele, artık ne Süleyman Bey'in, ne de Amerika'nın böyle kanlı imha planlarıyla önleyemeyeceği kadar güçlenmiştir.

Nitekim hafta sonunda İstanbul'da, Hürriyet Alanı'nda İTÜ-ÖB, İTÜTOTB, İYTÖTB, FKF ile İstanbul Üniversitesi Diğ. Orman ve İktisat Fakülteleri talebe cemiyetleri tarafından düzenlenen büyük protesto mitingine katılan onbinler Amerikancı emperyalizmiyle ve onun Türkiye'deki uçaklarıyla sonuna kadar, ölümleri bahasına da olsa, mücadele etmeye andılmışlardır.

Kanlı imha planı ergeç geri tepecek ve hazırladıkları kan banyosunda kendileri boğulacaklardır.

Uşaklığın ücreti!

Dolmabahçe rıhtımında bulunan asker ve inzibatlar, bütün günü, güneş altında ekmek ve beyaz peynir yiyerek geçirirken, Amerikan uçak gemisinden bir motorla, rıhtımda bulunan Türk polisine «Turkish Police Only» (Yalnız Türk Polisi için) yazılı bir paket içinde kumanya gönderilmiştir. Polis öğle yemeğini bu kumanyadan yemiştir.

(19.7.1968 tarihli gazetelerden)

BU KANIN HESABI ERGEÇ SORULACAK !

Röportaj: YASAR KEMAL

17 Temmuz 1968'in gecesi Türk tarihinin unutulmaz gecelerinden birisi olarak kalacak. Andıkça, akla düştükçe Türk kuşağının yıllar boyunca utanacakları bir gece olarak kalacak. Türk polisleri Amerikalı müstevfiiyi korumak için Teknik Üniversitenin Gümüşsuyu Talebe Yurdu'na gece saat 4 te, öğrenciler uykudayken baskın yaptı ve öğrencileri Amerikalılar adına güzel uykularında coptan geçirdi. Türk tarihinde bu gece «Utanç Gecesi» olarak anılacaktır. Gecelerimizin en namussuzu bu gece'dir. Gecelerimizin en onursuzu, en haini bu gece'dir. Türk milleti millet olduğundan bu yana böylesine bir alçaklıkla hiç bir zaman karşılaşmamıştı.

Sabahleyin haber verdikleri zaman başından kaynar kazanlar döküldü. Vurulmuşla döndüm.

Hemen Teknik Üniversiteye koştum. Sağda güzelim Boğaz suları. Boğaz sularında dev Amerikan uçak gemisi, ve öteki savaş gemileri. Namık Kemal'i anıdım. Satılmışları, vatan hainlerinin, alçakların son günlerde batırmak için dillerine doladıkları bu büyük, bu kardeş şahımları. Düşman vatanın yüreğine getirip sokmuş hancılarını... Bu bahtı kara anayı kurtarsak yok mudur? Bunu Mustafa Kemal de sormuştu... Amerikan gemileri güzelim Boğaz sularında yüzerken ve Türk şehirleri Amerikalılara Geyga limanlığı ödevini yerine getirirken mutlaka her Türk bir kere bu soruyu aklından geçirmiştir. Bu mezelle, bu küçülme hiç bir millete yakışmaz.

Boğaz sıcaktan yanıyordu. Boğazın mavisi küllü rengine dönmüştü. Ve Amerikanın dev uçak gemisi Boğazın sularında salıyordu. Kara bir utanç lekesi, kara bir utanç bayrağı gibi. Türk milletinin suratına inen kara bir tokat gibiydi her Amerikan gemisi. Karşılığı olmayan bir tokat gibiydi. Boğazın sularında küçücük ipitiler vardı.

Eski, yaşlı bir röportaj yazıyorum. Gazetecilik hayatımda epeyce belâlardan geriye kalmış bir yazarım. Çok deneyim var. Bir röportaj yazarı öfkelenmez, heyecanlanmaz. Ben Teknik Üniversiteye girer girmez öfkemden kudurdum, heyecandan elim ayağım çözüldü. Bütün gazetecilik hayatımın en utanç verici manzarasıyla karşılaştım.

Teknik Üniversitenin avlusu toz içindeydi. Çok sıcak vardı. Uzun bir kan izi tozların üstünden ta Teknik Üniversite duvarına gidip dayanıyor, sonra bir merdivenden aşağı iniyor, gene bir duvarın dibinde bitiyordu.

Çok sıcak vardı, Teknik Üniversite bahçesinde uzun kan çizgileri. Ve kan çizgilerinin yöresinde dolayan gençler. Türkiye'nin en gereflî insanları. Türkiye'nin umutları.

Küme küme toplanmışlardı. Dün gecelik olayı konuşuyorlardı. Bir al-

çaklıktan iğrenmenin nefreti yüzlerindedeydi. Satılmışlıktan iğrenmenin. Geyga otellerinde bekçi görmekten utanmanın nefreti güzelim, taze yüzlerindedeydi. Uzun boylu, esmer, yakışıklı genç anlatıyordu:

«Uykumdan sıçradım..» diyordu. «Düş gördüm sandım. Başma, tekmi gövdeme coplar yağıyordu. Birden ayıktım. Polis yatakhaneyi basmış. Yüzlerce polis uykuyu copluyordu.»

Bu bir Ortaçağ baskımıydı. Yirminci yüzyılda belki Hitler yaptı böyle bir baskını. Bir Üniversite yatakhanelerini basmağa belki Hitlerin polisleri bile cesaret edememiştir.

Teknik Üniversite yatakhanelerini gezdiriyor delikanlılar bize. Yerler bir savaş meydanı gibi. Kırılmış camlar, yırtılmış kitaplar, kırılmış gözlükler, dolma kalemler, parçalanmış gömlek artıkları, pijama artıkları, defterler, kırılmış masa, sandalye, karyola parçaları.. Ve bir kitap gördüm, bir köşedeki küçücük bir masanın üstündeydi. Kitabın yaprakları kana bulanmıştı.

«Zelzele oluyor gibiydi ortaklık. Her şey kırılıyor, dökülüyordu. Yüzlerce polis pencerelerden, kapılardan giriyorlardı. Kol demiyorlar, bacak demiyorlar, göz kaş demiyorlar copluyorlardı. Kapılar, pencereler kırılıyordu.»

Ve tatlı uykularda, en güzel çağlarında, Türklerin en yiğitleri, en onurluları, bir milletin gözbebekleri, yavruları coplanıyor, pencerelerden sokağa fırlatılıyorlardı. Yatakhanelerin tabanları, kapıları, pencereleri kan içindeydi. Parçalanmış çarşaflarda yaralı delikanlılar, acılar içinde.

Yatakhane'deki baskın, meydan muharebesi iki saat kadar sürüyor. 1000 polis sarıyor 400 kadar delikanlıyı. Bir istila ordusu kadar. Türk çocuklarına uykularını haram ettirenler, sanki düşman ordusuna baskın yapıyorlar. Bin baş polis.. Bin baş polis.. Ve bir avuç delikanlı.. Dumlupınarda da Türkler de bu kadar azdılar..

Yatakhanelerden fırlayan gençler, don gömlek, yarı uykulu, yarı çıplak solugu Takım Meydanında alıyorlar. Atatürk'ün heykelinin oraya sığınıyorlar.. Bin baş polisin elinden kurtulup..

Polisler pencerelerden çocukları ikinci kattan taşların üstüne fırlatıyorlar. Ve kan izleri.. Polisler, pencerelerden fırlatılmış gençleri yerlerde sürükleyerek polis arabalarına dolduruyorlar. Yarı canlı yavruları.. Ağır yaralıları kaçıyorlar. İki genç komada.. Üniversite bahçesinde kan aranıyor. Çok sıcak var. Öğrenciler arkadaşlarına kan vermeye koşuyorlar Üniversitenin kapısı kırılmış..

Teknik Üniversite Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz anlatıyor. Uzun boylu, yakışıklı bir yüzü, pırl pırl, dost gözleri var. Candan bir adam. Candan ve öfkeli, candan ve heyecanlı..

Polis, gençleri coptan geçiriyordu, öldüresiye dövüyordu, kan döküyordu..

«Şu Amerikan gemilerini Boğazda görmüyor muyum.. Bir kere olsun gelip Türk donanmasının Boğazda demirlediğini görmedim. Tutsaklığımızın dangası gibi.. Utanıyorum kendimden.. Kahroluyorum.. Bu gemilere, bağımsızlığımızı elimizden alan bu gemilere insan nasıl bakabilir.. İstila ordusu nasıl çıkıp da İstanbul'da dolaşabilir. Her Türk genç benim gibi düşünüyor, benim gibi öfkeleniyor. Dün akşam gençler ufak tefek olaylar yaptılar. Polis Üniversiteyi sardı ve iki arkadaşımızı kaçırdı. İkisi de koma halindeydi. Bizimkiler de bir polisi almışlar Üniversiteye getirdiler. Aramıza Merkez İnzibat Kumandanlığından Albay Hikmet Silahçılar girdi. Bir anlaşımağa vardık. Biz onlara polislerini vereceğiz. Onlar da bize arkadaşlarımızı.. Bu iş, Amerikalılara yataklık eden, Üniversitenin karşısındaki Opera Otelinin yüzünden oldu. Polisler Opera Otelinde Amerikalılar kadınlarla rahat yatıyorlar diye nöbet bekliyorlardı. Arkadaşlar buna dayanamadılar. Biz polis verdik onlara. Onlar arkadaşlarımızı bize vermediler. Sonra Albay Hikmet Silahçılar siz geldin rahat uyuyun, dedi. Size hiç bir şey yaptırmam.. Asker sözü dedik, yatakhanelere gittik. Uykumuz arasında.. Kıyamet koptu ve Üniversite basıldı.. Sonradan öğrendik ki Albay Hikmet Silahçılar polislerle başa çıkmamış, Üniversiteye bin polis saldırmış..»

Rektör Bedri Karafakioğlu getirildi. Gözlüklü, sarı benizli bir zat. Öğrenciler önce ona, «Rektör istifaz», diye bağırıyorlar. Üç bin öğrenci bir ağızdan, «Katil Rektör istifaz», diye bağırıyordu. Rektör merdivene çıkmış terliyordu. Sapsarı kesilmiş dudakları titriyordu. Öğrenciler bir gök gürültüsü gibi bir ağızdan: «Satılmış Rektör istifaz..» Rektörün dudakları titriyor konuşamıyordu. Uzun süre

öğrenciler gök gibi gürledi. Uzun süre sapsarı yüzü Rektörün dudakları titredi. Rektör öyle bir durundaydı ki, öyle çaresizdi ki, öyle sarıydı ki yüzü, dudakları, elleri öyle titriyordu ki.. Sadece ellerini açıyor, bir şeyler söylemek istiyor söyleyemiyordu..

Uzun bir süre sonra Rektörün sesi çıktı:

«Polis Üniversite yatakhanelerine girer. Çünkü yatakhane Üniversiteye dahil değildir» dedi.

Sesi gene gök gürültüsüyle keşildi. Rektör Bedri Karafakioğlu doğru söylemiyordu. Üniversiteye baskın yapılmış. Üniversite avlusunda öğrenciler sürüklenmişler, dövülmüşlerdi. Rektör, Üniversite avlusundaki kanları görmedi mi? Yoksa Rektör Üniversite avlusunda tavuk mu kestirmişti? Bu kanlar neydi? Üniversite avlusu değil miydi orası? Bu sözleriyle neyi kurtarmaya çalışıyordu Rektör? Basılmış öğrencileri döğülmüş, komaya sokulmuş bir Üniversitede Rektör olmak çok mu gereflî bir işti acaba? Yoksa istifa etmek bu kadar zor mu? İnsan öğrencilerinin karşısında bu hale düşer mi?

Saat birde bağımsızlıktan yana, istila ordusuna karşı gelen Türk gençleri, dünyada ilk bağımsızlık savaşını kumandanmış büyük Mustafa Kemal'in anıtına gidecekler, hallerini büyük kumandanlarına arzedeceklerdi. Teknik Üniversitenin kanlı avlusu saatler ilerledikçe doluyordu. Ve Üniversitenin operatöründen gençler Cumhurbaşkanı, Türk halkına, Türk gençliğine sesleniyorlardı..

«Türk halkına ve Gençliğine, «Bugün sabah saat 4 te, 444 kardeşimizla barındığı İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu yurdu 1000'e yakın toplum polisi tarafından kuşatılarak basıldı. Arkadaşlarımızı uykularında dövdüler, yaraladılar, yerles de sürüklediler.

«Bu saldırının amacı, halktan ya-
na güçleri sindirmek, halkın uyanma-
sını önlemektir. Amerikalılarla ortak-
laşa halkı soyanlar, elbette ken-
dilerini halktan korumak için ça-
gırdıkları Amerikan filosunun protes-
tosunu istemeyeceklerdir. Protestola-
ra öncülük eden gençliği yokedecek-
lerdir...»

İncecik dal gibi bir delikanlı kan-
lı geceyi anlatıyor.

«Sabah erkenden imtihana girecek-
tim. Bütün gece uyumadan çalıştım.
Saat dört sularıydı. Kösedeki masada
oturmuş çalışıyordum. Dalgındım. Bir
gürültü duydum, gürültüyle birlikte
de copu başıma yediğimi biliyorum.
Kendimden geçmişim. Kendime geldi-
ğinde polisler beni koridora sürükli-
yorlardı. Yırtık kitaplarım ayakları-
ma altında parçalanıyordu.»

Ve delikanlılarımız, oğullarımız,
yigitlerimiz kanlı başını sabahında
uykusuz imtihanlara giriyorlardı. İm-
tihana girip çoğu sınıflarını geçiyor-
lardı.

Saat birde Gümüşsuyu yoluğu çı-
kıldı. Delikanlılarımız üç bini geçkin-
di. Atatürk anıtına gidiildi ve konuş-
tular. Tutsak bir memleketin genç
olmanın utancı yüzlerinde, yürekle-
rindeydi. Onu dile getirdiler. Vaktur-
dular. Bu mezeletten, bu utançtan
bir gün kurtulacaklarına inanmışlardı.
Büyük kumandanın eli ellerindeydi.
Taksim anıtında dünyada ilk bağımsızlık
savaşının kumandanı onurlu o-
ğullarına elini verdi. Ve Taksim'den
delikanlılar utancından elini yüzüne
kapamış Dolmabahçe rıhtımına indiler.
Ve kırdılar döktüler. Ve Ameri-
kan istila ordusunun erleri kendileri-
ni denize attılar. Ve onları savaş ge-
misinin motorları topladı. Bir iki si-
vil polisi döğdüler. Bir sivil polis
gençlere tabanca çekti. Bir teğmen
polisin tabancasını elinden aldı. Poli-
s çok hırpalandılar. Oradan gençler
Üniversiteye döndüler. Karşı koyma-
nın insanca mutluluğu yüzlerindeydi
ve Teknik Üniversite kapılarından
konuşuyorlardı:

«Türkiye'yi bağımsızlık yolundan
hiç bir güç çeviremez. Amerika Tür-
kiye'den ergeç kovulacak. Ve yurt
içindeki yamalarını toplayarak, kur-
tuluş savaşında olduğu gibi defolup
gidecektir. Yaşasın bağımsız Türki-
ye...»

Hep bir ağızdan dağ başını duman
almış marşını söylüyorlardı. Türküler
söylüyordu kahırlı Anadolu'dan. Ya-
nak, öfkeli, umutlu... Ve büyük Ku-
mandan Taksim Meydanında oğulları-
na elini vermişti. Ve Türkiye'nin ba-
ğımsızlık savaşı başlamıştı. Sürüyor-
du. Ve yarıya indirilmiş Mustafa Ke-
mal'in bayrağı en şerefli yerinde dal-
galanıyordu.

Ve vatan satıcıları ve Geyya Otel-
lerinin bekçileri size bu gençler, size
bu utanç gecesi, size bu hain gece,
size bu kan izleri çok acıyacak...

Ve 17 Temmuz 1968 in kanlı gece-
si Türk tarihinin unutulmaz bir ge-
ceci olarak kalacaktır. Ve Türkler
kuşaklar boyunca bu gecenin adına
«Utanç Gecesi» diyeceklerdir.

Dünkü, Teknik Üniversiteden
yaptığım röportajı sürdürmek zorun-
da kaldım. Çünkü olaylar sürüp gi-
diyor.

Adliyenin demir parmaklıkları pen-
ceralerinden don gömlek, sadece don,
yarı çıplak, atletleri, gömlekleri ka-
na bulanmış, pantolonları yırtılmış
gençleri seyrediyorum. İncecik be-
denleri kederli. Sırtlarında yedikleri
copların izleri. Yırtık, buruşmuş, toz
içinde pijamalı otuz genç sıcak, terli
bir kuyunun dibine yapayalnız bira-
kılmışlar gibi... Kimleri kimseleri yok
gibi... Bunlar 17 Temmuzun kanlı,
utanç verici gecesinde tath uykula-
rından toplum polisi tarafından uyan-
dırılarak getirilmişler... Yedikleri da-

yakların kara izleri incecik sırtla-
rında... Yahnayak çoğu da... Birka-
cının kolu kırılmış gibi, sarkıyor. Es-
mer, topluca, güzel, dost gözlü bir
genç ayağını ta arkalardan sürükle-
yerek geliyor. Belki de polisler aya-
ğını kırmışlar delikanlının... Kir pas
içinde delikanlılar... Perperigan... İ-
çinde yaralanmamış yok. Parçala-
mışlar, döğmüşler, komaya sokmuş-
lar... Bir tanesi hastanede can çe-
kiyor... Bir tanesini polisler kör et-
mişler... Bunlar Türkiye'nin istikbal-
leri... Bunların hiç bir suçu yok. Bun-
lar tath uykularından alınarak geti-
rilmişler. Bunların suçu, dışarda ar-
kadaşları müstevli Amerikalıyı pro-
testo ederken, içerde uyumak. Sadece
sadece uyumak. Milliyetçi polisleri-
miz, protestoya iştirak etmedikleri,
uyudukları için bunları alıp getirmiş-
ler... «Dışarıda Arkadaşlarımız Türki-
ye'nin onurunu, bağımsızlığını, insan-
lığını korumak için kan revan döğü-
şürken siz burada uyursunuz ha!» di-
yerek vermişler dayığı, vermişler da-
yağı komaya sokmuşlar bir kısmını,
bir kısmını kör etmişler... Bunları da
çirliçiplak, yaralar, kırıklar içinde al-
mışlar Türk Adliyesine getirmişler...

Çıplak, ince bedenler kuyunun di-
binde terliyorlar... İnsanın yüreğini
paralayan bir halleri var. Bir ara bir
ışık sesi duyuluyor. Ünlü Plevne tür-
küslü gençler ışıkla çalışıyorlar. Son-
ra bir iki mırıltı... «Olur mu böyle
olur mu? Kardeş kardeşi vurur mu?
Amerikan usakları, Türkiye böyle
kahr mı?» Yumuşak, kararlı, öfkeli,
altın insan sesleri...

Yer gök polis... Oylesine çok polis
doldurmuş ki Adliye koridorlarını...
Az önce bu polislerin arkadaşlarına
Amerikan filosundan kumanya gönde-
rilmisti. Üstünde, «Sadece toplum po-
lisine verilecektir.» yazılı. Ve ellerin-
de copları... Ürpertici... Şu Türk mil-
leti insan tarihinin en büyük impara-
torluğunu kurmuş Türk milleti sert
değildir. Yumşaktır, candandır... Bu
toplum polislerini nereden bulmuşlar?
Öyle sert... Yüzlerine konan sinek
kırk bin parça oluyor. Bunların sert,
insafsız yüzüne bakınca insan hasta-
nede komada yatan delikanlıyı anı-
yor. Şu gençcecik çocukların kanlı gi-
yitlerini, parçalanmış derilerini, sırt-
larındaki cop izlerini, kırık ayakları-
nı, kollarını anıyor. Herhalde bunlar
seçilip özel olarak demokrasimiz için
yetiştirilmişlerdir. Amerikan donan-
masını Türk çocuklarına karşı koru-
mak için yetiştirilmişlerdir. Her ney-
se ben hayatımda bu kadar sert, kor-
kunc yüzler görmedim. Bunlar Ame-
rikan tipi demokrasinin yarattığı ye-
ni tip insanlar olsa gerektir. Adliye-
nin kapıları, koridorları, pencereleri,
avlusu bunlarla lebâleple dolu... İğne
atsan polislerden yere düşmez. Ben
deyim beş yüz, siz deyin bin... Sanki
Türk adliyesinde Hükümet ihtilali u-
derlerini yargılıyor...

Saat yedi suları, belki de sekiz.
Gün batmış gitmiş... Adliyenin altın-
daki kuyudan polisler gençleri alı-
yorlar, yargıca götürcekler. Her gen-
cin kolunda iki polis. Uzun bir sıra
polisler, gençler aralarında... Çıplak
bedenlerinde boydan boya kara cop
izleri... Geliyorlar sıra sıra, çıplak be-
denleriyle yargıca karşısına dikili-
yorlar. İçlerinde bir tek kırık donla
yargıca karşısına çıkarlar var. Pija-
mayla, çıplak... Gençleriniz, umutla-
rınız, kardeşleriniz çıplak bedenle-
riyle yargıca karşısında birer kürek
mahkûmuna benziyorlar. Hakımı ta-
mıyorum. İçime su serpiyor. Adı Ce-
lal Beykal... Bir zamanlar Anadolu
üstüne milliyetçi şiirler yazmış biri-

si... Ve bana, «ben Anadolu toprağı-
na yahnayak basmış, Anadolunun
yoksulluğunda yuğrulmuş birisiyim.»
diyen bir kişi... İçimden diyorum ki
Hakim, bu kürek mahkûmlarını Mah-
kemeye böyle çirliçiplak, kan revan
kabul etmem, diyecek... Gıydirin de
öyle getirin şunları, diyecek... Öyle
olmuyor. Hakim Celal Beykal güleç
yüzlü, neşeli... Sonradan J. Menage
adlı sanık gençle alay ediyor, sakala-
şıyor... Ben istiyorum ki, Türk ku-
şakları bu Celal Beykal adını hiç
unutmasınlar... Şiirleri şimdi hiç ak-
lımda değil, herhalde güzel şiirlerdi...
Bu Celal Beykal adını Türk kuşakla-
rı hiç unutmasınlar. Bir yazar olarak
benim dileğim Türk kuşaklarından
budur. Beni kırmassınlar... «Bu Ana-
dolu toprağının yoksulluğunda yuğ-
rulmuş hakimi hiç unutmasınlar...»
Celal Beykal... Şiir kitabının adını
bilsem onu da yazardım.

Otuz genç, otuz bitmiş, yorgun,
ezilmiş, uykusuz... 24 saatten fazla
karakollarda sürdürülmüş, otuz
hasta genç Yargıca karşısında... Ha-
kim Celal Beykal hüviyet tesbii ya-
pıyor... Teker teker ayağa kalkıyor-
lar... Hüviyetlerini söylüyorlar. Her
biri yoksul Anadolu bozkırından gel-
miş. Aydınlık gözleri var... Umut do-
lu pırlı pırlı... Adem Atilla İncekara,
İstanbul Teknik Üniversitesinden,
adım Erdoğan, Özkısacık, İstanbul
Teknik Üniversitesinden... Çoğu köy-
lü çocukları... Konyalı, Malatyalı...
Sivahlı... Ve köylü... Anadolu bozku-
rından kopup gelmişler... Ve Anado-
lu yoksulluğunun içinde yuğrulmuş-
lar. Tipler Yargıca Celal Beykal gibi...

Hakim Celal Beykal Savcılığın sevk
isteminin okuyor: «Devletin Emniyet
kuvvetlerini tahkir ve tezyif - Hükü-
metin nüfuzunu kırarak asayiş bozu-
cu hareketler - Müessir fiil ve darp -

Polise mukavemet.» Solcuların soluk
ahşarını takip eden Bay Sukan, bu
gençlerin düşlerini de polislerine ta-
kip ettirmiş olacak ki Teknik Ün-
iversiteyi bastırıp, böyle tehlikeli düş-
ler gören gençleri komalık edecek
kadar döğdürmüş, gözlerini kör et-
tirmiş, sırtlarında cop izleriyle mah-
kemeye sevkettirmiş, bir kürek mah-
kumu kabığında yargıca karşısına çı-
kartırmış.

Hakim Celal Beykal, hep gençlere
aynı soruyu soruyor:

«Bu suçları işlediniz mi?»

Ve gençler hep aynı karşılığı ver-
yorlar:

«İşlemedik, uykudaydık...»

Ve gençler tevkif ediliyorlar. Bir
polis ordusu arasında cezaevine gön-
deriliyorlar.

Ve ben ANTA döndüyorum... Yukar-
da öğrencileri karşısında dudaklarının
titrediğini yazdığım Teknik Üniversi-
te Rektörünün ve Senatosunun istifa
ettiğini duyuyorum. Neden istifa et-
mişler Beyler biliyor musunuz? Her-
kes ne sanır? Tam aksi, öğrencilerin
sözleri nazik Beyleri rencide etmiş de
ondan istifa etmişler. Basılan Üniver-
site değil de, komadaki öğrenci değil
de, kürek mahkumu gibi çirliçiplak,
sırtlarında cop izleriyle yargıca karşı-
sına çıkarılmış öğrencilerin yürek pa-
ralayıcı halleri değil de, öğrencilerin
gençlik öfkeleri onları istifaya zorla-
mış... Üniversite penceresinden Ün-
iversite avlusuna atılmış öğrenci de-
ğil de... Üniversite avlusuna göllen-
miş kan değil de...

Bu adamlar şu Türk milletinin yü-
züne nasıl nasıl bakacaklar, onu, onu,
onu çok merak ediyorum. Ne yüzle
bakacaklar?

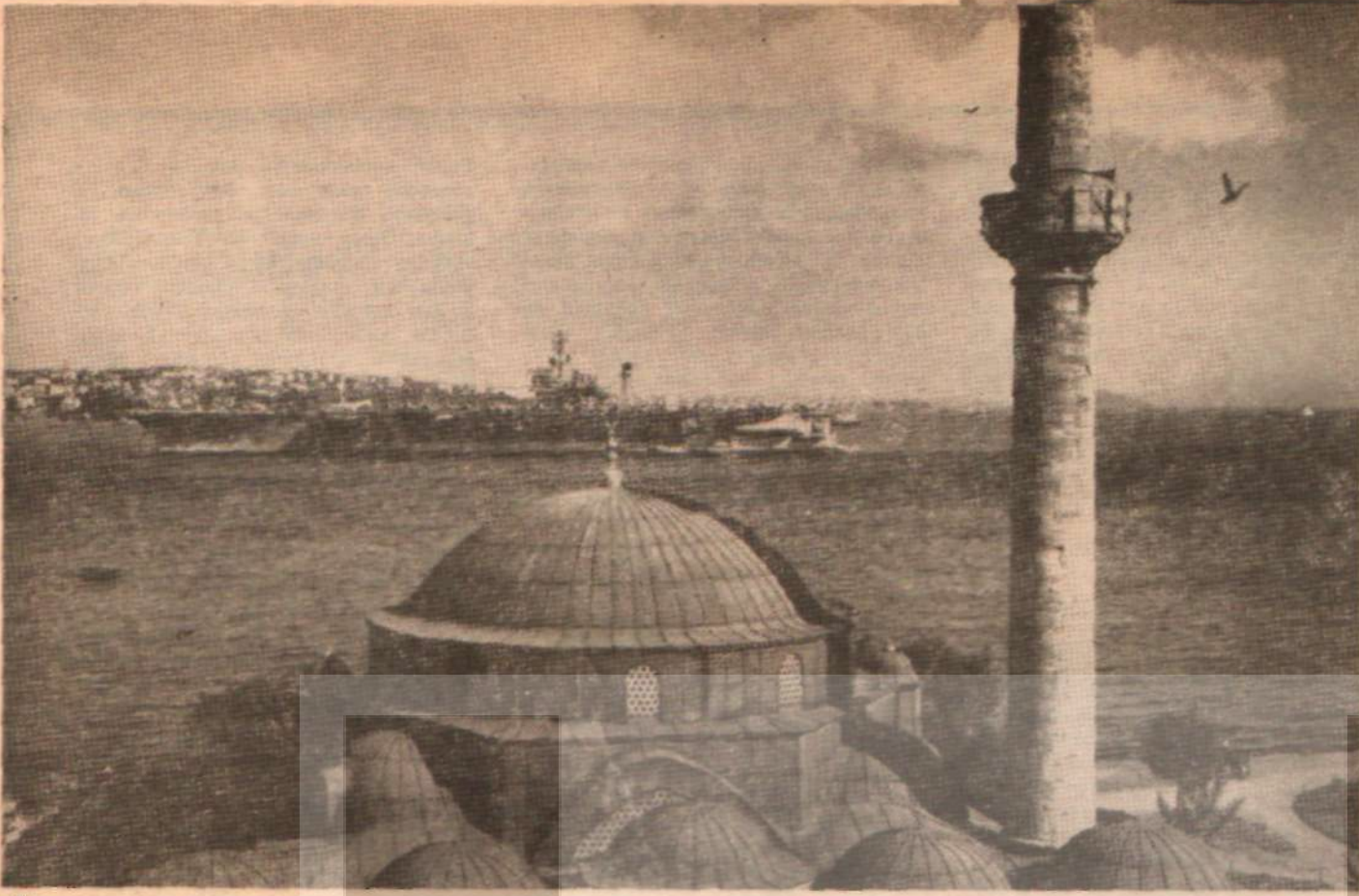
Ve Rektörün dudakları titriyordu...

Ve Üniversitedeki kanın hesabı er-
geç sorulacaktı.

...Ve kan izleri üniversite avlusunda
metrelerce uzanıyordu. Bir bilim
ocağı kanlanmıştı...

Savas

1 Emperyalistlerin zirhlarını koymamızdan tam 46 yıl sonra, işbirlikçi iktidarın çağrısıyla emperyalist Amerika'nın savaş gemileri, Türk Donanması'nın dahi demirleyemediği İstanbul Boğazı'na küstahça girip demir atmıştı...

5 Nihayet Amerikan usaklığını, Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nu basacak kadar ıleriye götürdüler, uykularındaki gençleri coptan geçirdiler... Bu bir vahsetti...

6

Teknik Üniversiteli gençlerin hemen hiçbiri bu sadistçe saldırıdan kendini kurtaramamıştı. Sırtlarında yol yol cop izleri vardı. İçlerinde ikinci kattan atılıp komaya sokulanlar, gözleri patlatılanlar vardı. Kan gövdeyi götürmüştü. Bunun elbette bir tepkisi olacaktı...

7

...Ve oldu! Üniversiteliler çelik bir kitle halinde yürüyerek Taksim Alanı'nda toplandılar. Yarıya çektikleri albayrakların gölgesinde 46 yıl önce emperyalistleri Türkiye'den kovmuş olan Mustafa Kemal'e iktidarın ihanetini arzettiler, emperyalizmle sonuna kadar savaşmak için andıçtılar.

ş Böyle Başladı!..

Foto-röportaj: Ergin KONUKSEVER

2

Hiçbir Akdeniz ülkesinin limanına sokmadığı saldırgan Amerikan denizcileri İstanbul'un otellerini genelev haline getirecek, cinsel arzularını Türk kadınları üzerinde tatmin edeceklerdi... Pavyonlar, oteller onların hizmetindeydi ve kapılarında Türk polisi nöbet bekleyerek rahatlarını sağlıyordu..

3

Bu yüz kızartıcı durum milliyetçi Türk gencini haklı olarak galeyana getirmişti. Amerikalılar için fuhuş yuvası haline getirilen otellerin önünde protesto gösterilerine giriştiler..

4

Asıl görevi fuhuşu önlemek olan Sukan'ın polisleri, hiç utanmadan Con'lerden yana çıkarak milliyetçi Türk gençlerine karşı zorbalığa başladılar. Amerikalılara karşı çıkan gençleri gördükleri yerde ayaklar altına alarak epeyiyorlar, dövüyorlardı...

8

Emperyalistlere ve onların Türkiye'deki usaklarına karşı gençliğin hıncı daha bir artmış, daha bir güçlenmişti. Dolmabahçe'ye inen gençler, Türk topraklarına küstahça ayal basan Amerikan askerlerini birer birer denize attılar. Savaş başlamıştı... Mustafa Kemal'in 46 yıl önce yaptığı gibi, milliyetçi gençlik bugün bir daha tekrarlamak azmindeydi. Savaş, bütün Amerikan gemileri, uçakları, üsleri, tesisleri ve de usakları Türkiye'den kovuluncaya kadar sürecekti. Bu İkinci Kurtuluş Savaşıydı...

TÜSTAV

Gençlik ve işçi, polis baskınını lânetliyor

- Gençlerin bildirisi: «Bu saldırı, aslında, öğrencilerin uyandırma yolunda çaba harcadıkları Türk emekçi halkına karşı yapılmıştır.»
- İşçilerin bildirisi: «İşçi sınıfı, faşist saldırılara karşı eylem içinde yerini alacaktır. Bütün işçi kardeşlerimizi, yabancı güçlere ve faşist saldırılara karşı direnmeye çağırıyoruz.»

Olay sabahı ilk olarak «Teknik Üniversiteler» binasıyla ilgili yayınlanmıştır:

«Beklenen gün gelmiştir, Amerikan uşağı, faşist, zorba ve hayasız yöneticiler artık kendilerini gizlemek gereğini de duymadan milliyetçi güçleri yok etme savaşına başlamışlardır.

Türkiye halkı, buna seyirci mi kalacaktır?

Gün direnme günüdür, gün savaş günüdür; kafa, birleş, ülkeni kurtarmak için, sömürgeci kovmak için, hainleri yok etmek için oğullarınla yan yana dövüş.

Bugün dövüldük, bir kısmımız yaralandı, yerlerde süründük, öldürülmek istendik.

Bugün her günden daha azimli, daha inatçı, daha cesur, daha devrimciyiz. Bugün faşizme, faşist yöneticilere, emperyalizme ve Amerika'ya daha çok düşmanız.

Devrimci dayaktan korkmaz, devrimci faşistten korkmaz. Devrimci ölmekten korkmaz.

Halk için, halkla, halkın gerçek devrimini yaparak, Amerika ve onun uşağı hainleri kovup kendi düzenini kurmasına kadar kavga bitmeyecektir.

Devrim ve halk yolunda ezilecek bilgi dolu her kafa, halk devriminin kutsal taşında birer çiçek olacaktır.

Yaşasın Türkiye halkı, yaşasın geri kalmış ülke halkları, yaşasın halk savaşının zaferi!.. Daha sonra, İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz ve İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okullar Talebe Birliği Başkanı Çetin Uygur, Cumhurbaşkanlığı Sunay'a şu telgraf çekmişlerdir.

«Amerikan 6. filonun her gelişinde İstanbul'un lüks otelleri Amerikan genelevleri şeklinde çalışmaktadır.

Görevi, bu tür yerlerdeki Amerika'lıları yakalamak olan polis, Amerikan genç evleri olarak çalışan otellerin kapısında nöbet tutmaktadır.

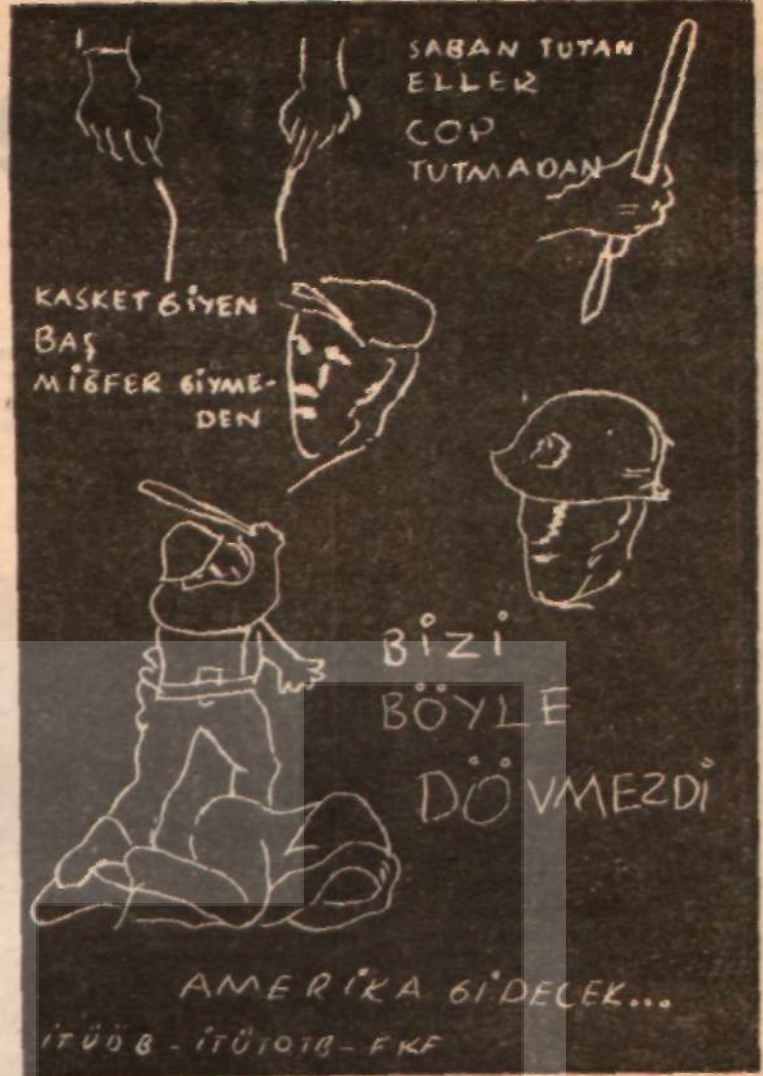
Amerika'lıların bu tür rahatını sağlayan polis, devrimci Türk gençliğini tufuklamakta ve gençliğe saldırmaktadır. Bu saldırıların sonucunu bugün sabah saat 04.00 de Teknik Üniversite yurdunda yaptılar. Yataklarında uyumakta olan öğrencileri topladılar. Silahlarını ateşlediler. Ölü ve yaralı sayısı belli değildir. Bu kimin polisidir?

Bazı kişiler döviz krizini, genel ev gibi işleyen oteller ve gece kulüplerinde ulusumuzun onurunu satarak gidermek düşüncesi içinde midirler?

Öldürdükleri kişilerin hesabı bile sorulmayan ülkemizde, gençliğin bu soruşturmayı çok geniş tutacağını da biliyoruz gerekir.

GÖREVINİZE BAŞLARKEN ANAYASA UYARINCA TÜRK ULUSUNUN ŞEREF VE NAMUSUNU KORUMAK İÇİN ANDİÇTİNİZ.

SİZİ GÖNEVE ÇAĞIRIYORUZ.

Polislerin Teknik Üniversite'ye yaptıkları baskından sonra gençlerin yayınladıkları bildirilerden biri...

Polisin vahşice saldırısı sırasında Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreteri Veysel Sarısözen de, tartaklanarak nezaret altına alınmıştı. FKF İstanbul Sekreterliği Türk Emek-

T İ P ZORBALIĞI PROTESTO EDİYOR

Olğanüstü toplanan T.İ.P. Merkez Yürütme Kurulu, aşağıdaki bildirinin kamu oyuna duyurulmasına karar vermiştir.

«Üniversite gençliğimizin, Türkiye'nin milli bağımsızlığı konusunda gösterdiği büyük hassasiyet tebcele, takdire şayan bir davranıştır. Türk gençliği, insanlık tarihinde ilk milli kurtuluş savaşını vermiş bir ülkenin gençliği, Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti istiklâlini iç ve dış düşmanlara karşı korunmasını emanet ettiği gençlik olmanın bilinci içindedir.

Türkiye'nin tam bağımsızlığına yeniden kavuşması, ikili anlaşmaların feshine, yabancı üslerin tasfiyesine, Türkiye'nin Nato'dan çıkmasına bağlıdır. Bu ise, hukukî, diplomatik, askerî ve iktisadî sorun ve ilişkileri içine alan çok yönlü, sistematik bir mücadele ile başarılabilecek bir amaktır. Hergeçden önce, Türk halkının bu konularda aydınlatılması, bilinçlendirilmesi ve Amerikan emperyalizmine karşı ülke çapında bir kamu oyu yaratılması gereklidir. Bu görüşledir ki, Türkiye İşçi Partisi, kurulduğu günden beri tam bağımsız, kişiliği olan bir dış politikaya dönülmesini, milli bağımsızlığımızın bütün yönleriyle tavizsiz gerçekleştirilmesini ısrarla savunmuştur. Partimiz, Meclis içi ve dışı çalışmalarıyla, Amerika ile mevcut ikili anlaşmalar, yabancı üsler, Nato ittifakı, Ortak Pazarı, Türkiye'nin Amerika ve Batılı kapitalist - emperyalist ülkelerle olan iktisadî - malî ilişkileri konularını Türk halkı oyuna açıklamaya, bu meselelerin gerçek içyüzünü ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Türkiye İşçi Partisi, Anayasamızın bahsettiği bütün hak ve hürriyetleri kullanarak bu yolda mücadelesine araaksız ve azimle devam etmek kararındadır.

Son olaylarda Amerika'nın ve hükûmetin kışkırtıcı tutumu açıktır. Üniversitedeki boykot hareketleriyle gençliğin esasen çok gergin bir ruh hâleti içinde bulunduğu bir sırada Amerikan 6. Filonun İstanbul'a sözde dostluk ziyareti yapmak istemesi ve hükûmetin de buna müsaade etmesi, en hafif bir tâbirle isabetsiz, politik ve psikolojik takattan yoksun bir hareket olmuştur. Amerikan gemilerinin ikide bir limanımıza gelişi, ne Nato ittifakı, ne de Devletlerarası dostluk gerekçesiyle müdafaa edilemez. Kaldı ki, kendini bilen kişiler ve Devletler istenilmediklerini bildikleri yerlere dostluk ziyaretinde bulunmaya kalkmazlar.

Gecenin geç saatlerinde, sabaha karşı bir öğrenci yurdunun polis ekiplerince basılması, yataklarında uyuyanların coplanması, bir gencin ikinci kattan dışarı atılması hiçbir gerekçe, mazeret kabul etmeyen kanunsuz, zorba hareketlerdir. Bu gençlerden birisi şu anda beyin kanamasından koma halindedir. Bir diğeri yüzüne yediği polis copu sonucu ameliyat edilerek bir gözünü kaybetmek faciasıyla karşı karşıyadır. Diğer ikisi ise yine beyin sarsıntısı tehlikesi içinde bulunduklarından hastahane de tıbbî müşahede altındadırlar. Diğer yaralıların sayısı ise düzineleri aşmıştır. Bu olaylardan Emniyet Teşkilâtı amirleri, İçişleri Bakanı ve Hükûmet doğrudan doğruya sorumludur. Ve bu olaylar, Meclis basmaktan Yüksek Seçim Kurulu Kararlarını tanınamaya kadar uzanan, Anayasa ve kanun dışı hareketlerinin son bir halkasını teşkil etmektedir.»

Amerikan 6. filonun İstanbul'u ziyaretini protesto amacıyla, T.İ.P. İstanbul İl Başkanı Şinasi Kaya, basına aşağıdaki bildiriyi vermiştir.

«6. Filonun İstanbul'u tekrar ziyaret etmesi nedeniyle, ikinci milli mücadelede kararlı ve azimli halkımızın yeni bir uyarı karşısında bulunduğu inanıyoruz. Emperyalist Amerika'nın karasularımızda dostluk gösterileri yapmasını şiddetle protesto ederiz.

Mazlum milletleri sömüren ve özgürlükleri için başkaldıranları en öldürücü silahlarla, hunharca ezmeye çalışan Birleşik Amerika ile, dünyada ilk kurtuluş savaşını vermiş, geri bırakılmış Türkiye'nin ortak hiçbir çıkarı yoktur ve olamaz. Bu gerçeğin ışığında Amerika ile ilişkilerimizi ve Nato içindeki durumumuzu, milli menfaatlerimiz açısından inceleyip değerlendirmiş olan Partimiz, ikili anlaşmaların derhal feshini ve Nato'dan çıkma ihbarının yapılmasını istemektedir. Bugünkü iktidarın tutumu ne olursa olsun, şu hususa inanmaktayız ki, Türk halkı, ikinci milli mücadelesini de kesin zaferle ulaştıracaktır. Ve de üsleri, askerleri ve bakanlıklardaki sözde uzmanları ile egemenlik haklarımız üzerine gölge düşüren emperyalist Amerika, Türkiye'den çekilip gidecektir.

Amerikan 6. filonun İstanbul'u ziyareti münasebetiyle, öğrenci gençlerin milli bir hassasiyet içinde bulunmalarını takdirle karşılarız. İşçisi, köylüsü, öğrencisi ile her türlü meslekten gençler, milli bağımsızlığımızın ve Anayasamızın en uyanık bekçileri ve teminatıdır.

6. Filonun sularımızı derhal terketmesini ve bu gibi ziyaretlerin son bulmasını bir kere daha ısrarla talep ederiz.»

ci Halkına ve üniversiteli kardeşlerine hitaben şu bildiriği yayınladı:

«Anayasadaki direnme ve protesto haklarını kullanarak; Türkiye çıkarlarına aykırı, karasularımızı pisleten emperyalist Amerika'nın Akdeniz'deki köpeği 6. Filo'yu protesto eden öğrenci arkadaşlarımıza yapılan hunharca saldırıyı protesto ederiz.

Bu olay 28 Nisan'dan bu yana Türk üniversite öğrencisi-ne karşı yapılan en çirkin saldırıdır. Ve şurası acıdır ki, bu saldırı Amerikan 6. Filosu'nun erlerinin rahatı için Türk polisi tarafından Türk üniversite-lilerinin direnme hakkına kul-lanılması engellenerek yapılmaktadır.

Bu saldırıyı düzenleyenler, Türk halkının çıkarlarına aykırı olarak ve 1920'lerde Dolma-bahçe önünden kovulan bu emperyalist savaş gemilerinin tekrar kovuluşunun yaklaşığını bilmelidirler. Ve o gün geldiğinde onların usaklığını edenlere de, Türk halkının neler yapacağını düşünmelidirler.

Sömürge Amerika'yı korumak için Teknik Üniversiteli kardeşlerimize yapılan bu saldırı, aslında öğrencilerin uyan-dırma yolunda çaba harcadıkları Türk emekçi halkına karşı yapılmıştır. Bu sebepten, tüm üniversite öğrencileriyle birlikte, Türk emekçi halkını ve onların temsilcisi devrimci sendikaları, bu alçakça yapılan saldırıyı protesto etmeğe çağırırız.»

Gençliğin bu çağrısına, Türkiye'deki en büyük devrimci işçi kuruluşu olan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, derhal bir bildiriyle cevap vererek gençlikle aynı safta yer aldığını açıklamıştır. DİSK'in bildirisi şöyledir:

«Türk işçileri, vatansever, bilinçli kardeşler!

Size acı bir haber veriyoruz: Toplum Polisi, Teknik Üniversite gençlerinden 444 ünün çağırıp yattığı Talebe Yurdunu sabaha karşı basmış, kafaları bilim dolu, gencecik kardeşlerimizi, çocuklarımızı yataklarından almış, döğmüş, ağır yaralamış, hastahanelik etmiştir. Bu gençlerin böyle bir hücumu uğramalarının nedeni, Türkiye'nin tam bağımsızlığını istemeleridir. Amerikan emperyalizminin Türkiye'miz'den çekilip gitmesini istemeleridir. Dostluk perdesi arkasında Türkiye'mizdeki çıkarlarını sürdürmeye çalışan Amerikalılar'ı sevmemeleridir. Ve de Kıbrıs davamızda karşımıza dikilen 6. Filonun İstanbul limanında demirlemelerini protesto etmeleri, onlara «nize dön demeleridir.

Kardeşler!

İşçilerin her hakkı davasında ve hele Türkiye'nin tam bağımsızlığı savaşında en önde döğüşen genç üniversitelilerin toplum polisi tarafından basılması, yaralanması, belki de ölüm döşğine düşürülmeleri sömürü düzenini sürdürmek isteyenlerin yarattığı ortamın sonucudur. Bu sömürü düzeni insanın insana kulluğundan yana olanların marifetidir. İşçilerin insanca yaşamaları, soyunmamaları, sömürülmemeleri, Anayasa uyarınca sosyal adaletle kavuşmaları için her şeyden önce Amerika emperyalizminin ve Türki-

ye'deki ortaklarının çıkarlarına ve oyunlarına son vermek lâzımdır. Bundan en çok yararlanacaklar emekçi halkımızdır, işçi sınıfımızdır.

Kardeşler!

Üniversiteli genç kardeşlerimizin ezilmesine, yaralanmasına, döğülmesine hayır demeliyiz. Halktan yana ve emperyalizme karşı güçlerin yanında sömürüye ve soygun düzenine son verme mücadelesine bilinçli olarak fiilen katılmayız. Devrimci güçleri sindirmek, yok etmek, Türkiye'de emekçi halka karşı, Türkiye'nin tam bağımsızlığına kasteden her hareketin karşısında çelik göğüslerimizi sıper yapmayız. Ezilme içinde yaşamaktansa, Anayasa haklarımız ve Türkiye'mizin tam bağımsız, özgür yaşaması için zaferlere ulaşmayız. İşçi sınıfı, faşist saldırılarına karşı eylem içinde yemayız. İşçi sınıfı, faşist saldırılarına karşı eylem içinde yerini almazdır, alacaktır. Bütün işçi kardeşlerimizi, yabancı güçlere ve faşist saldırılara karşı direnmeye çağırıyoruz.»

Diğer öğrenci örgütleri de, vahşice saldırı karşısında Teknik Üniversite'li kardeşlerinin yanında yer almışlardır. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Türk halkına şu bildiriği yayınlamıştır:

«Aziz Türk Halkı,

Mübarek topraklarımızda gâvur Amerika'yı görmek istemiyorsan, bu satılmışlara karşı birleş ve öz evlâdın olan gençliğin yanında ol.

Suç ortakları gâvur Amerika'ya yaranmak için, kardeş kını bile döken bu hainleri tanı.

Siyasi iktidarlarını sürdürüp Amerika'ndan daha fazla dolar alarak seni sömüren sütübozukların ne olduklarını anla.

Amerika'dan almış oldukları emirleri tatbik etmek için kahraman Türk askeriyeye bile çarpuşan bu satılmışları iyice bil.

Ve bugün toprakları uğruna Ataları gibi kan döken gençliğin yanında ol. Onunla birleş. Çünkü, I. Kurtuluş Savaşında olduğu gibi bu gâvur ancak senin gücünle yenilir.

İşte şimdi de yeni bir kurtuluş savaşı içindesin. Bu savaşta «alıp gelecek olan, gâvur Amerika'yı topraklarımızdan sürececek olan; satılmış siyasi iktidara karşı direnecek olan YİNE SENSİN.

Bu görevini kutsal sayacağın, biz Türk gençliği olarak inanıyoruz. Çünkü herseyde, her yerde ve her durumda en doğruyu gören sen oldun ve yine de sen olacaksın.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

DEMİREL GERÇEĞİ...

Demirel'in eski DP ileri yüzünden başı deritte. Ne öğrenci boykotları, ne işgaller, ne muhalefet, Demirel'in başını sonuncusu kadar ağrıtmamıştır. Eski DP ileri, genel seçimlerden bir yıl önce, kendisini bu kadar sıkıştıracağını beklemiyordu. Her meseleyi erteleme ve oyalama politikası izlediğinden :

«— Bunun da üstesinden gelirim...» diye düşünüyordu.

Gelecek mi, bakalım?

İlk çıkış Samet Ağaoğlu'ndan geldi :

«— Siyasi haklarımızı verin!..»

Bunu Samet'in tekbasına söyliyeceği belli idi. Arkasında, başta Bayar olmak üzere, ihtilal politikacılar ve parabalaları, DP'nin vurgun döneminden yararlananlar vardı. 27 Mayıs Devrimi DP'nin yüzeydeki politikasını ezmış fakat mali kaynaklarını kurutamamıştı. Bunlar nasıl olsa, bir yerdere ekonomik güçlerine dayanarak bir daha fıskıracaktı. Nitekim fıskırdılar.

Samet'in teklifleri arasında, bütün siyasi haklarından yoksun bırakılanların özgürlüğüne kavuşması vardı. Sol gücün Anayasası olduğunu biliyor, bir Anayasa değişikliğine karşı çıkacağını hesaplıyordu. Onun için :

«— Affın kapsamı bütün siyasi haklarından yoksun bulunanlara kadar uzanmalıdır...» diyordu. Böylece solda kendilerine karşı çıkacaklar arasında bir gedik açmayı düşünüyordu. Bugün sol kanatta bir güç birliği, biri de TİP biçiminde iki görüş belirtisi vardı. Bu arada bir parantez açalım. Bazı solcuların, teorik olarak güçbirliği istemeleri siyasi bir akımdır. Ama gerçekleştirilmesi zordur. Çünkü, Türk burjuvası, ulusal bağımsızlık, ulusal bağımsızlık için kurulacak bir güç birliğinde solcularla işbirliği yapmayı ötedenberi istemiyor. Sonu sosyalizme varacak, bir güçbirliğinde :

«— Biz solcularla beraber değiliz!..» diyorlar.

Bunu İsmet Paşa'nın ağız ile söylüyorlar, başka vesilelerle tekrarlıyorlar. Soyut bir güçbirliği için çabalar olur, somut sonuçlar alınmaz görünür. Bu olayın tabiatından geliyor. Samet de bunu bildiği için, siyasi haklarından yoksun bırakılmış solcuların zımnen affını önerirken, gedik açacak, bunların ağızına bir parmak bal sürecektir. Nasıl olsa af teklifi Meclislerden kendi lehlerine ve solcuların aleyhine çıkacaktır. Bunu biliyor.

Bir nokta daha var. Mahkum olan eski solcuları kim mahkum etti? Ağırastırılan, müphem ifadelerle bürünen bir kanunla eski solcular, Samet ve arkadaşlarının iktidarda oldukları bir dönemde 141-142 değiştirilerek mahkum olmadılar mı? Bunu kim unuttur?

«— Ancak bizim siyasi haklara kavuşmamız toplumda siyasi istikrarı sağlar» demeye getiriyor.

Siyasi istikrarı bozup, 27 Mayıs Devriminin yapılmasına kendileri sebep olmuşlar gibi, bunu söylüyor. Oysa iktidara seçilme geldikleri halde bütün seçim usullerini tahrip eden, Anayasa düzenine dinamit koyan kendileridir.

Unutuldu samyolar.

Bütün bunlardan sonra Demirel gerçeğine, kendi havası, rüzgârı, fırtınası içinde doğru teşhis koymayız. Demirel'i kendi kanavası içinde; kendi koşulları, kendi oyunları ile bilmezsek, bazı yanlışlara düşebiliriz. De Gaulle'in zaferi Demirel'e cesaret vermiştir. Bu zafer karşısındadır ki, Demirel sol'dan korkmaz olmuştur. İsmet Paşa'yı iyi tanımıştır. İsmet Paşa'nın ancak devlet gücü ile işleri yürütebildiğini, halkı tanımadığını anlamıştır. Kendini, halka (oy deposuna) vermiştir. Nasıl olsa oyu alacağına göre, muhaliflerini oyla yenmeyi öne almıştır.

Dikkat edin, halka güçlükle indirilebilen, özü bilinmeyen fakat biçimi kabullenilen bütün sloganları kullanıyor. Kendi uslubu ile halkın istekleri arasında bir bağın kurmuştur. Biz istediğimiz kadar beğenmiyelim uslubunu, oy deposu nezdinde bu üslup geçerlidir. Biz nasıl uslubuna boş veriyorsak, o da bizim eleştirilerimize boş veriyor. Oy deposunun eğilimlerini yokluyor. Gecekonduları yapıyor, sonra yıktıyor, ardından konut vererek minnet duygularının parasasını topluyor. Zaman kazanmak istiyor. Tavşana kaç, taziye tut, diyor.

İnönü - Bayar engellerinin çözümünü zaman'a bırakıyor. Zamanın kendi için çağrıştırdığını biliyor. Bir seçim daha kazanırsa bu engellerin iyice zayıflayacağını, geçersiz hale geleceğini biliyor.

Toprak dağıtımını mı, istekler arttıkça hazne arazisini dağıtacaktır. Tarım aletleri, gübre, kredi, verecektir. Aletleri devlet eliyle ithal edecektir. Bütün yaptıklarının sonunda oy gelsin.

Üslerin sayısını azaltıyor. Amerikan düşmanlığını körükliyor. Sovyet idarecileri ile içli dışlı oluyor. Kabaran her isteği düzeltirmeyi biliyor.

«— Bütün bunlar palyatif tedbirler» diyeceksiniz.

Öyle ama, oyu alan, seçimi kazanan kim?

Onun istediği seçimi kazanma, oyu alma, zamanın kendi iktidarında kendinden yana işlemesidir. Unutmayın ki, Demirel 42 yaşındadır. 42 yaşın oyunundaki deneyleri 36 ye, 35'e kadar iktidarda koltuğunda sürdürürse neler, neler ele almaz!..

Bütün olup bitenlere bakarken, Demirel gerçeğine doğru teşhis koyalım diyorum. Bilmem bir de böyle hakmakta ne zararımız vardır?

Ünlü İngiliz İktisatçısı ve bilim adamı MAURICE DOBB'un ünlü eseri

“1917 den bu yana Sovyet ekonomisinin gelişimi

Plânlı ekonominin labratuarı Sovyet ekonomisinin mekanizmasını ve karşılaştığı sorunları ve çözüm yollarını tarihi gelişimi içinde incelemek isteyenlerin yararlanacağı kitap çıktı.

Çeviri : Metin Aktan, 430 sayfa, 12.50 TL. Kitapçılardan arayınız.

Ant Der : 496

Hersey senin mutluluğun, senin bağımsızlığın ve senin insanca yaşamak içindir.

Seni saygıyla selâmlarız.»

İstanbul'daki en büyük öğren-

ci yurdu olan Site Öğrenci Yurdu temsilcileri de, öğrenci saldırıyı aşağıdaki bildiri ile protesto etmişlerdir:

«Bugün bütün geri bırakılmış ulusların başında simsiyah bir gardiyan vardır: AMERİKA. Dünyanın her yerinde modern teknoloji meşru ve bilhassa gayri meşru bütün inkâplarını kullanarak mazlûm halkların başında bir belâ olarak durmaktadır. Bunun Doğu Akdeniz'deki kolu yani 6. filo, şehrimize gelmiş ve varlığı ile güzel Boğaz sularımızı kirletmiş bulunmaktadır. Bunun cepleri dolarla dolu mürettebatı, Beyoğlu sokaklarında hard hard karaborsa dolar satmakta, varolan bozuk düzen içinde namuslu kalma inkânını bulamamış ve eti-

ni parayla satmaya muhtaç olanlarla, Beyoğlu'nun lüks otellerinde halkın gözü önünde alenen fuhuş yapmakta ve ne acıdır ki aslında bu durumun önlenmekle görevli olması gereken Türk halkının polisi(!) onların rahatı ve emniyeti için otel kapılarında nöbet tutmaktadır.

Bu meyanda bugün yani 17 Temmuz 1968 günü sabah saat 04.00 de İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu Öğrenci Yurdu bu durumda kalmış, öğrenciler yataklarında iken a-mansızca döğölmiş, kapı ve pencereler kırılmış, koridor ve caddeler Türk gençinin kanıyla boyanmıştır. Bu faşistçe saldırılar ve bunu yaratan zihniyeti her Türk gibi biz de nefretle karşıları, şiddetle protesto ederiz.»

SARTRE'A GÖRE EGİTİMDE DEVRİM

Gencler de hocalarını eleştirecek

Ben iki ilginç deney geçirdim bu konuda. Laon Lisesi'nde öğretmenlik yaparken karşımda, öğrenci olarak, paraya para, masaya masa, boğaya boğa gözüyle bakan büyük toprak ağalarının çocukları vardı. Onları bu maddesi görüştürün ayırmanın mümkünü yoktu. Bunun üzerine, deralere onları göyle hafifçe başka yöne çekmekle Kant düşüncülüğünü, (ideallama) açıklamakla başlıyayım dedim. Korkunç bir direnme gösterdiler. Dış gerçeklik dediğimiz şeyin, aslında, yaşantımızın (hayat tecrübemizin) iç birliği üzerine oturduğu düşüncesi dayanamaz şeydi onlar için. Bununla birlikte, bir aylık tartışmadan sonra: «Antadık efendim!» dediler. Ve ondan sonra, öğretim yılının geri kalan aylarını zehir ettiler bana, neyi açıklamaya kalksam, Kant'ı çıkarıyorlardı karşıma: «Söylediklerimi öylesine benimsemişlerdi ki, her sorunu bu açıdan ele alıyorlardı.

Daha sonraları, Pasteur Lisesi'nde, «öğretmen» yani tartışmasız dersler verdim. Öğrencilerim artık hiç bir şeye karşı çıkmıyorlardı. Evren ister bir dış gerçeklik, ister birbiri ardına eklennmiş İngiliz dizisi olsun; çocuklar ana babalarına cinsel arzu duysunlar duymasınlar, ne önemli vardı? Hepsi ni kuza gibi kabul ediyorlardı. Gazeteler ve radyo tepeden tırnağa yanlış bir kültürle yoğunmuştu onları. Hiç bir şeyi tartışmıyor, yıl sonunda da, hiç bir şey bilmiyorlardı tabii. Bir şeyler öğrenmenin tek yolu, yadınmak, tartışmaktır. İnsan olmanın da tek yolu budur. Yadınmıyorsa, hiç bir şey değildir insan. Ama bunun yanında, bazı şeylere bağlı da olmalıdır. Bence, aydın budur işte: belli bir siyasal ve toplumsal birliğe bağlı olan, ama onu yadınmaktan, tartışma konusu etmekten de geri durmayan kişi. Zaman zaman, gelişigüyle yadınması arasında bir çelişme olabilir, ama iyi bir şeydir bu, yararlı bir gelişmedir. Yadınmasız bağışık yürümez: insan özgür değildir o zaman.

Üniversite, yadıyan insanlar yetiştirmek için kurulmuştur. Bir başka deyişle, kırk beş yaşında bir insanın, kendisini yetiştiren, oluşumuna yardım eden kimselerin fikirlerini yadıyarak, eleştirerek edindiği fikirlerin de başkalarının eleştirileceğini, yetiştirdiği kişilerin, beş yıl sonra: «Yeo, o dediğin öyle değil, böyle» diyeceğini bilmesi gerekir. Zaten aslında, yaşlanmanın ilk belirtisi budur. Otuz beş kırk beş yaş arasında ortaya çıkar. Ama insan, diyeceğini dedikten sonra, başkalarıyla birlikte kendini yadınamayı, eleştirmeyi öğrenebilir.

ee, o zaman, olgun dönemini, yararlı yaşamını biraz daha uzatabilir.

Oysa bugün, Üniversite'de, hâlâ, kendi kendilerini eleştirmeyen sayın baylar tarafından verilen birtakım gülling adacıklar, yani «bilgiçe dersler» var. Elimi keserim ki, Raymond Aron hiç bir zaman kendi kendini eleştirmemiştir, ve bu yüzden de, bence, öğretmen olmaya layık değildir. Bu konuda tek örnek o değil elbet, ama son zamanlarda epey yazı yazdığı için, ondan söz etmek zorundayım. Örneğin şuna bakın: «Öğrencilerin şu yada bu biçimde, öğretmenlerin yargılanmasına katılmaları akıl alacak şey değildir.» Neden acaba? Çünkü, Bay Aron'a göre bilgiye dayanan güç, öğretmenenden öğretmene, yetiştikten yetiştikine devredilmelidir. Tıpkı Krallık zamanında birini soylu kılma gücünün kentsoyluda (bourgeois) değil de aksoyluda (asılzade) olduğu gibi, ancak yukarı katlardaki insanlar arasında ondan ona bağışlanmalıdır.

Eh bu da çok olağan bir şeydir, diyor Aron, çünkü öğrenciler hiç bir şey bilmez: birinci sınıf öğrencileri, daha dersine bile girmedikleri bir efendinin yetisini yargılayamazlar mı. Burada bir noktaya dikkatini çekmek isterim ki, bir Fakülte'de, öğretim üyelerinin çoğu, doçent yada profesör seçtikleri kişinin öğretim dalında değildirlir ve verdiği derslerin değeri konusunda en küçük fikirleri yoktur. Ayrıca, bir öğretim üyesinin seçimine yalnız birinci sınıf öğrencileri katılmayacak ki. Onun derslerine girmiş, hakkında sağlam bir yargıya varmış ikinci, üçüncü sınıf öğrencileri de katılacak. Hepsi birlikte oy verecekler.

Bay Aron, bir de: «Öğrencilerin, şu yada bu biçimde, sınav kâğıtlarını değerlendirmeye işine katılmaları akıl alacak şey değildir.» buyuruyor. Neye dayanarak söylüyoruz böyle bir şeyi? Örneğin, doktora öğrencileri, neden lisans öğrencilerinin bilgilerini ölçme işine katılmamasın? Tam tersine, son derece akıl alacak bir iştir bu, öyle ki, Avrupa'da, özellikle savaş yada devrim yıllarında, öğrenciler vurulup ölen yada yurt dışına kaçan öğretim üyelerinin yerlerini almışlardır.

Hattâ, aynı düzeyde öğrencilerin kendi arkadaşlarını yargılayacak sınav kuruluna alınması bile akla aykırı değildir, çünkü benim gibi hepimiz biliriz ki sınavda öğretmenin o günkü ruh halinin, zihinsel saplantılarının, sabit fikirlerinin önemini. Eğer o sabah ters tarafından kalktıysa, öğleden son-

ra 10 vereceği çocuklara dayanır 2'leri, 4'leri. Ayrıca, kendine göre birtakım görüşleri vardır. Örneğin, Gurvitch geliyor şimdi aklıma: ona, anlattığı toplumbilim dersini tıpkı kendisi gibi a), b), c)... düzeninde anlatmazsanız, hapa yuttuğunuz resmiydi. Lachelier de şöyle derdi bize: «Doktora kurulunda üye olduğum sürece, sınav kâğıdında Hegel'in adını anan adam geçemez.» Ve Lachelier, gerçekten de, İngiltere ve İtalya'da hızla yayılan Hegel felsefesinin Fransa'ya girmesine yıllarca engel olmuştur. Aynı şekilde, öbür öğretmenlerimizden daha akıllı bulduğumuz için Sorbonne'daki derslerine girdiğimiz Brunschwig de, ilk iki kitabında Hegel'le Marx'ın adını anmamış, üçüncüde Hegel'e sekiz satırcık ayırmış, Marx'tan yine hiç söz etmemiştir.

Bize verilmiş olan, hâlâ da verilmekte olan denetimsiz, denetlenmesi olanaksız öğretim budur işte. Ve işte bunun için, yalnız yapılmakta olan dersin öğrencileri değil, o ders vermiş öğrencilerin de, gereğinde bir yanlışlığı düzeltmek, kişisel ruh halinden doğan bir hareketi önlemek (telafi etmek) üzere sınavlarda hazır bulunmaları, ve öğretmenin, başkasını yargılamak, aynı zamanda yargılandığını bilmesi gerekir. Bütün iş burdadır: yargılayan adam, kendisinin de yargılandığını bilmezse, gerçek özgürlük yok demektir.

Ayrıca, bütün sınavlar bir yarış biçimini aldığı zaman da yoktur - tıpkı bugünkü gibi -. Bu, basit bir sayı sorunudur. Öğrenci sayısı «çok» olduğu ve bunların ancak bir bölümünün üniversiteye alınması kararıyla ilgili zaman, yarış bağlanmış demektir. Öğrenciler: «Sınavlar kaldırılın» dediklerinde, aslında: «Yarış kaldırılın; %5 seçkin insana karşılık %95 fire veren üniversiteye paydos!» demektedirler. Onlar, bugünkü düzenin tersini istemektedirler: yurttaşların %100üne bilgili yetişme olanağı sağlayan, bunun yanında, uzmanlaşıp matematikçi, kâlp doktoru olabilmek yollarını da açık tutan bir düzen.

Ortadan kaldırılması gereken şey, bugünkü seçme düzenidir. Ve bu iş hiç de olanaksız değildir, nitekim, eskiden pek «doğal» bulunan bir seçme, yani -daha alt düzeyde- geri zekâlı çocukların ayıklanması konusunda atılan adımlar bunu kanıtlamaktadır. Bundan otuz yıl önce, geri zekâlı bir çocuk olduğunuz mu, ya Ville-Evrard'daki akıl hastanesine yada tagraya gönderilirdiniz; böyle bir çocuk yarış dışı tutulur, öbür çocukların ilerlemesine engel ol-

mazdı. Bugün, bu geri kalmış çocukların hiç değilse yarısını topluma kazandıracak yollar bulundu. Ve üstelik, yalnızca bakış açısı değiştirildiği için, Seçkin insan gibi düşünüp, çocuğa: «Sen hiç bir zaman topluma karışamayacaksın, küçük bir vahşisin sens», diyecek yerde: «Sen de insansın, insanlık kültürü senin de mahadır, sen de başkalarıyla birlikte çalışabilirsin» deniyor. Ve yardım etmesini bildiğiniz zaman, çocuk arayı kapatıyor.

Daha başka bir düzeyde olmak üzere, Üniversite'de yapılması gereken şey bunun aynıdır. Öğretim üyelerinin, öğrenciler arasından seçkinler sınıfa girecekleri ayıklamak değil, bütün öğrenci topluluğuna kültür vermeyi görev edinmeleri gerekir. Bu da, elbette, daha başka öğretim yollarının bulunmasını gerekli kılar. Bu, bütün öğrencilerle ilgilenmeyi, derdini herkese anlatabilmeye çalışmayı, anlattığı kadar dinleyebilmeyi gerektirir. Bu, tıpkı Aron gibi, bir kürsünün ardına geçip -üstelik de otuz yıldır- aynı şeyi düşünmenin aklı çalıştırmak olmadığını anlamayı gerektirir. Bu, özellikle, her öğretim üyesinin, ders verdiği insanlara yargılanıp eleştirilmeyi, kendi kendine: «Beni anadan doğma görüyorlar» diyebilmeyi kabul etmesini gerektirir. Bu durum kendisi için can sıkıcıdır elbet, ama öğretmen adına layık olabilmesi için, bu dar kapıdan geçmesi gerekir. Şu anda, bütün Fransa De Gaulle'ü çınlıplak görmüş bulunuyor; öğrencilerin de, Bay Raymond Aron'u anadan doğma görmeleri gerekiyor. Ancak yadınamayı, eleştirilmeyi kabul ederse kavuşabilir gıysilerine.

● Bu hafta tutucuların ağız kulaklarında: bütün grevçiler işbaşı yaptı, öğrenci kargaşasının simgesi Sorbonne polisçe geri alındı ve Fransızlar, büyük bir dinginlik içinde, hemen hemen aynı insanları iktidara getirdi. İşçilerin elde ettiği yabana atılmaz, ama geçici maddi yararın dışında, bir ay süreyle Fransa'yı allak bullak eden büyük hareketten, görünüşe göre pek bir şey kalmadı. Sizce bu doğru mu? Boşa gitmiş olsa bile, «Mayıs Devrimi», olumlu bir şeyler bırakmadı mı ar-
dında?

● SARTRE — Geçen gün, Üniversite Öğrenci Sitesi'nde, Üniversite'de yapılabilecek değişiklikleri konu edinen bir tartışmaya katıldım; öğrencilerden biri söze şöyle başladı: «Arkadaşlar, ma-

Yapılan propagandaların tersine, öğrenciler kendilerine bir şey öğretilmesine karşı değiller; onlar, yalnız, öğretilen şeyi tartışabilmek, verilen bilginin sağlamlığını ölçebilmek, kendilerine boşuna vakit geçirilmediğinden emin olmak istiyorlar.

Yıllık ayında giriştiğimiz eylemin başarısızlığa uğradığını kabul etmek zorundayız... Bundan on beş gün önce, Sorbonne'da, bu delikanlı cümlesini bitiremez, yuhalanarak kürsüden inerdi. Oysa bu kez ne bir ıslık duyuldu, ne bir bağırma: konuşmacının sözünü sonuna dek dinlediler.

Hareket, bir bakıma, gerçekten başarısızlığa uğramıştır. Ama o, ancak, devrimin hemen elinizin altında bulunduğunu, işçilerin öğrencileri sonuna dek destekleyeceğini, Nanterre ve Sorbonne'da başlayan eylemin toplumsal ve iktisadi bir çöküntüye, dolayısıyla, hem hükümetin düşmesine, hem de kapitalist düzenin yıkılmasına yol açacağını sananlar için başarısızlığa uğramıştır. Tam anlamıyla bir düğün bu ve örneğin Cohn-Bendit, hiç bir zaman böyle bir şeyden söz etmemiştir. O, tam tersine: «Devrim bir günde olacak iş değildir, işçilerle öğrencilerin hemen yarın el ele vereceğini sanmayın. Bizler ilk adım attık yalnız. Ama daha başka adımlar da atacağız» demiştir.

Birçok genç bunun farkındadır. Bir rejimin, ne denli yığıt olurlarsa olsunlar, 100.000 silâhsız öğrenciyle yıkılamayacağını bilmektedirler: onlar büyük bir hareketli bağlantılar, yarın belki yine aynı işi yapabilirler, ama şimdilik önemli olan, kavgayı daha başka biçimde sürdürmektir. Geçen geceki tartışma son derece ilgi çekiciydi, çünkü konu, mayıs başkaldırısının hangi olumlu yönde geliştirilebileceğiydi. İki görüş vardı ortada. Kimisi: «Öğretmen - öğrenci ilişkilerinin, ve her iki grubun kültürle bağlarının tepeden tırnağa değiştirileceği, kendi kendisini yöneten, eleştirel bir üniversite kurulmasını sağlamak için savaşalım» diyordu. Örneğin tıpta - ki bazı öğrenci grupları çok kesin tasarımlar hazırlamaya koyulmuş bile-, sorun, yalnız bir takım bilgilerin edinilmesi değil, aynı zamanda, hekim-hasta, hekim-hekim ilişkilerinin ve hekimliğin toplum içinde oynayacağı rolün ne olacağı biçiminde ele alınacak. Öğrenciler, seçtikleri uğraşı yeniden tatminlamak, hekimin belli bir sınıfın buyruğunda çalışan belli bir teknik adam mı, yoksa halk içinden çıkmış, halkın hastalıklarını iyileştiren bir insan mı olması gerektiğine karar vermek zorunda kalacaklar. Şurası çok açık ki, bu tanımlama değişikliğinin hemen ardından öğretim biçimi, hatta verilen bilginin içeriği de değişecek, ve yarının hekimi bugünküne benzemeyecek. Öbür öğretim dalları için de durum aynı: bilgi edinme işi, bu bilginin toplumsal yararının araştırılıp eleştirilmesiyle atbaşı gidecek, böylece Üniversite artık tekyanık insanlar - kentsoylu düzenin uslu, sinanmış, yabancılaşmış kadrolarını değil, özgürlüğün ilk boyutuna, yani toplumda bir yer elde etme, aynı zamanda bu toplumu eleştirme hakkına kavuşmuş insanlar yetiştirecek.

Böyle bir üniversite önerenlere, başka bir grup şöyle karşılık veriyor: «Eleştirel üniversite gerçekleştirilecek şey değil. Berlin Üniversitesi'ne bakın: zararlı bir ur gibi, Alman toplumunun dışında kalmış durumda. Ayrıca, hangi kapitalist Devlet, kültürün aşında kapitalizme karşı olduğunu gösterme ereğini güden bir üniversiteyi destekler? Bizler, Eleştirel Üniversite yerine, Üniversite'nin eleştirilmesini ele alalım. Bu Üniversite şimdi karşımıza, aşağı yukarı eskisi gibi çıkarılacak. Ondan kaçmayıp, tam tersine, gerekirse siddete başvurarak, orada verilen bilgiyi ve bu bilginin verilmiş biçimini kıyasıya eleştirmeye devam edelim.»

Bence, bu iki görüş birbirleriyle uzlaşmaz değildir. Üniversite içinde, bir takım «eleştirel bölümler» kurulabilir. Kendileri buna kararkıysa, hiç kimse, tip öğrencilerinin gerçek toplumsal hekimliğin ne olabileceğini araştırmasını engelleyemez; hatta onlar, dilerlerse, bu iş için tartışma odaları sağlayabilir, ders saatlarını buna göre düzenletebilirler. Yararlanılan fakülte «Eleştirel Hekimlik Fakültesi» olmaz belki, ama onun içinde, olumlu araştırmaların yapılabilmesi için bir adanık bulunur.

Bence, bu iki görüş birbirleriyle uzlaşmaz değildir. Üniversite içinde, bir takım «eleştirel bölümler» kurulabilir. Kendileri buna kararkıysa, hiç kimse, tip öğrencilerinin gerçek toplumsal hekimliğin ne olabileceğini araştırmasını engelleyemez; hatta onlar, dilerlerse, bu iş için tartışma odaları sağlayabilir, ders saatlarını buna göre düzenletebilirler. Yararlanılan fakülte «Eleştirel Hekimlik Fakültesi» olmaz belki, ama onun içinde, olumlu araştırmaların yapılabilmesi için bir adanık bulunur.

«Hükümet, karşımıza alıp konuşabileceğimiz değerde değil; onun için, bizler, hükümetten gelecek her şeyi reddetmeye kararlıyız» demek, bence tehlikelidir, çünkü o zaman Hükümet: «Peki, öyleyse ben de dilettiğimi yaparım» diye karşılık verebilir. En iyisi, kentsoylu Üniversite'nin yapısını kemirecek, bütün düzeni zayıflatacak döngüler için savaşmak, ondan sonra, elde edilenden yararlanıp daha başka şeyler istemektir. Göz'ün «dönüşümcü devrim» kuramıdır bu, her seferinde biraz daha fazla isteği gerçekleştirerek, sürekli bir evrim yaratılması ilkesine dayanır.

Ve ben -daha şimdiden «Kongo'laş-tırıldığını» ileri sürülenin tersine-, Fransız Üniversitesi'nin evrimi konusunda iyimserim, çünkü başka ülkelerdekilerden kat kat üstün değerli öğretim üyeleriyle öğrencilerin el birliğiyle gerçekleştirecekleri şeylere büyük güvenim var. Bir çözüme varamamaları için sebep göremiyorum. Öğrenciler, ele geçirdikleri yada kendilerine bağışlanan kurumlarda, şu yada bu biçimde, yadsıyıcı, eleştirel bir güce sahip olmak istiyorlar. Öğretim üyelerinin büyük bir bölümünün bunu kabul edebilecek yetide olduğunu sanıyorum. Nitekim, geçen akşam öğrencilerle biraradaydım. «Eleştirel Üniversite» konusunda bir tartışma açılmasını önerdim. Birtakım sorular sordum, karşılık verildi, sonra ben onların sorularını cevapladım, bazı öğrenciler benim sözlerimi eleştirdi, ve bütün bunlar büyük bir sessizlik, tam bir düzen içinde geçti. İnanın bana, bu, ders verdiğim bir sınıf olsaydı, zevkten bayılırdım.

Tabii, öğrencilerin kendi istekleriyle verdiği güçten başka bir dayana-

gım yoktu. «Çıkmış dışarı!» deselerdi, çıkıp gitmekten başka çarem olamazdı; oysa eski Üniversite'de, ben onları dışarı atardım. Ama onların bana «bağışladığı» bu güç -yani karşındakiler insanların ilgisini çekerek sözünü dinleten, söylediklerinin anlaşılmasını için uğraşıp didinen bir aracının gücü- herhangi bir hakka dayanana güçten çok daha doyurucuydu. Sessizliği sağladığım an, korkudan oturdukları yere bürünmüş lise öğrencileri karşısında, sağımda Vali, solımda ise Müdür, yıl sonu ödüllerini dağıttığım zamankinden çok daha «egemen» hissediyordum kendimi. Şiddetle eleştirilseyiz bile, sözünüz dinlendiği zaman, hem kendinizden, hem öğrencilerinizden, bu gibi bir saygı içinde dinlendiğiniz zamankinden çok daha fazla hoşnutsunuzdur. Böylesi daha uyandırır.

Yapılan propagandaların tersine, öğrenciler kendilerine bir şey öğretilmesine karşı değiller; onlar, yalnız, öğretilen şeyi tartışabilmek, verilen bilginin sağlamlığını ölçebilmek, kendilerine boşuna vakit geçirilmediğinden emin olmak istiyorlar. Öğrenciliğin sırasında bana öğretilen saçma sapan şeyleri gözünüzün önüne bile getiremezsiniz...

● Öğrenciler için en önemli sorun, eğer giriştikleri hareketin olumlu yararlarını Üniversite'nin daracak çerçevesinde kalmaması istemiyorlarsa, işçilerle dolaysız ilişki kurabilmenin yolunu bulmaktır. Mayıs ayında çok zor kuruldu bu ilişki. «Yaz Üniversiteleri» daha verimli ve yararlı olabilir mi acaba?

● SARTRE — Geçen akşam, uzun uzun duruldu bu konu üzerinde. Bazıları: «Öğrenciler, işçilerin «dönen çarkı katlabilmelerine» izin verecek yada mesleklerinde daha kolay yükseltilmelerini sağlayacak şeyleri öğretmek üzere çabalamalı» diyordu. Bazılarına: «Öğrencilerin işçilere öğretecek hiç bir şeyi yok; ama onlardan öğrenecek çok şeyleri var» diye karşılık veriyordu. Gerçekte, böyle kestirip atmak ve kimin kime bir şeyler öğreteceğine karar vermek yanlışdır. Her zaman olduğu gibi, herkesin başka insanlara öğretecek bir şeyi vardır. Bence, bu Yaz Üniversiteleri'nin getireceği en önemli şey, işçilerle öğrencilerin birbirlerini tanımlamaları olacaktır. Çünkü öğrenciler işçi yaşamı konusunda hemen hemen hiç bir şey bilmediği gibi, bunun tersini söylemek de gerçeğe aykırı olmaz. İşçi, hâlâ, öğrencinin, «insanlık»a bütünüyle sahip bulunduğunu, bazı şeyler kendisine daha iyi açıklandığı ve oturup öğrenecek vakti olduğu için her şeyi daha iyi anladığını sanmakta. Bu dediğim benim zamanında doğrudu; bugün değil. Bugünün öğrencisi, tipik semirtilen bir kaz gibi, kendisine bir takım belli yetiler verecek hesaplı bir bilgiyle kafası doldurulan insandır. Üstelik bu yalancı kültürü de paraca ve zamanca bolluk içinde değil -pek çok öğrencinin yaşamı gerçekten sıkıntılı ve sıkıntılıdır-, bunalmışlar içinde edilmektedir, çünkü birkaç yıl sonra, öğrenci kitlesi arasından ancak bir avuç insan seçip alan amansız ayıklama düzensizliği kaldırılıp bir köşeye atılıp atılmayacağından emin değildir. Öğrenciye «zengin çocuğu» gözüyle bakan işçi, çoğu kez, öğrenciyi hiç mi hiç anlamamakta, sürdürdüğü yaşamı hiç bilmemektedir.

Nouvel Observateur'den Çeviren: Bertan ONARAN

Gelecek sayı

İşçi-Gençlik Dayanışması

- 1) Ulusal Türk Sinemasından ne anhyorsunuz?
- 2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
- 3) Sinemanızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
- 4) Sansür kurulunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
- 5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
- 6) Ulusal Türk Sinemasının sinemanızın bugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inanıyor musunuz, nedeni?
- 7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
- 8) Ulusal Türk Sinemasının kuruluşunda:
 - a) Kurucu kuşağı, sinema sanatının hiç kuşkusuz soylu örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
 - b) Batı sinemasının anlatım ilkelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
- 9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

METİN ERKSAN — Ajanlar seyirciyi zehirliyor! —

METİN ERKSAN —

Yönetmen

1. Bin yıldanberi vahşi haç ile, barbar Moğol'a karşı, son hesaplaşmalarda yenici bir savaş vermiş olan Türk insanı, bu bin yılda Türk uygarlığını yaratmıştır. Milli Türk sineması bu bin yıllık uygarlık gelişiminin uc yönlerinden biridir. Bin yılın bütün düşünceleri ürünüleri Milli Türk sinemasının temeli ve alt yapısıdır. Bin yıldanberi Türk insanının oluşturduğu, geliştirdiği ve özgünlük damgasını vurduğu her yaratış, Milli Türk sinemasında; bilinç altında, bilinç üstünde veya arta kalan inanlar halinde süredurmaktadır. Bunun aksini savunmak, Milli Türk sinemasını yabancı sinemaların ardına takmaya yeltenmek, ancak kültür emperyalizmi ajanlarına mahsus bir davranıştır.
2. Milli Türk sineması, Türki-

ye'de ilk filmin çevriliş tarihini olan 1914 yılındanberi vardır.

3. Gerçek, namuslu, bilimsel, Milli ve Emekten yana bir değişmeyi isterim.
4. Kuruluşundan bugüne kadar sansürün varlığı ve çalışma tarzı Milli Türk sinemasının kurulmasında sürekli olarak, son derece zararlı olmuştur.
5. a) Kültür emperyalizmi ajanlarının — Bu ajanların çoğu sinema yazarları veya sinema eleştiricileri arasında bulunmaktadır. Bazı özensiz sinema kuruluşları da bu ajanların çöreklandıkları, hainlik yuvalarıdır. — zehirlediği seyirci.
- b) Yabancı filmlerin zehirlediği seyirci.
- c) Birçok sinema oyuncusundan haraç alan ve bu haraç'a karşı bu oyuncuları çeşitli yönde ama sürekli olarak tabu haline getiren bazı sinema yazarlarının ve bu meydana çevrilen yerli filmlerin zehir-

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI" ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökboro

TURGUT DEMİRAĞ —

Yönetmen

- 1 — Ulusal Türk sinemasından anlaşılan, çevrilen filmlerin Türkler tarafından, Türk örf ve adetlerine uygun olarak, Türklere has özellikleri taşıyan filmlerdir.
- 2 — Ulusal Türk sineması

esasen çoktan kurulmuştur. Yalnız daha iyi olması temenni edilir.

3 — Sinemanın bugünkü ekonomik yapısının değişmesinden murat, devletçilik ise, hayır derim. Zira devletin parmağını yapıcı olarak soktuğu hiç bir sanat ve ticaret olumlu sonuç vermemiştir. Bu sosyalist devletlerde bile böyle olduğundan sinema dallarını dev-

Devrimci yargıç Ali Faik Cihan'la konuşma

KONUŞAN: Kâni Şengül

Tutup üç yıl görevinden uzak bıraktılar, yargıç A. Faik Cihan'ı. Ve de üstelik kendi meslektaşlarına yargıttırdılar! Böylece bir yargıç diğer bir yargıç yargılamış oldu, azgelmis ülkelere civveleri uyarınca! Anayasa ile keskince gelişen sermayeci emüesses nizamı 141-142 model makinelisini ne denli çabıttırma çabıttırın, koca okyanusları dağlara ne denli sürmeye uğraşırsa uğraşın, tarihsel akımı kendi doğrultusundan saptırmaya, yargıçları satın almaya olanak yoktur. Bir ülkede elbetteki satın alınacak insanlar bulunur. Ama ülkenin tüm insanlarını satın almaya değil kapitalizmin emperyalizmin bile paracıkları yetmez! Ve de emperyalizmin para dağları insanların şeref isminde karlar gib, erimeğe mahkumdur.

«Müesses nizam» satın alamadı yargıçları. Ne yapalım? Gücüne küssün oturup bir kögede. Zaten varlığından utanacağı günler de yakındır. Onu barakalı kendi haline de gelelim Sosyalist Türkiye davasına! Evet Sosyalist Türkiye beraat etti. Bundan böyle Sosyalist Türkiye alabildiğine özgür, alabildiğine keskindir!

«Müesses nizam» ın yüksek hatırına üç yıldır savaştan devrimci Yargıca bazı sorular yönelttik, yargıç yargıttır diye düşünerek. Yargıç kapitalist düzende de yargıçtır, sosyalist düzende de. Değişir mi bu işin niteliği?

Ben : «Eh dediğim, ahaylidir beklediniz. Hâlâ bekliyorsunuz. Bu bekleyiş, hukuk adına bekleyiş nasıl açıklarsınız? Bunu bir lıyce anlatır mısınız?

Cihan : «Bu bekleyiş, ister hukuk adına, ister keyfîlik adına olsun, sosyal yapının temelinde yatan gelişlerin başkalaşma uğramış bir görüntüsüdür. Bugünkü aşamasında kapitalizm, her girişiminde kazandığını daha fazlasını yitirmek zorundadır. Bilirsiniz, sanat, bilim çalışmalarına ayrılmış bir fon yok Türkiye'de. Açıkta kaldığı süre içinde aldığı aylıklar, bu fonun yerini tuttu. Bu süre içinde bir gün bile boş oturmamış. Aldığının kat kat fazlasını topluma verecek nitelikte çalışmalar yaptım. Ürünler zamanla ortaya çıkacaktır.»

Ben : «Bilirkişi deyince insanın aklına birtakım şeyler geliyor. Hani, okunmuş, bilmiş ve de bi-

limsel alanda nesnel ölçülere varmış bir ulu kişi gibi birşey. Şu bizim meşhur bilirkişiler hakkında bir diyeceğiniz var mı? Şu bizim us'unuza gelenleri bir somut biçimde kor musunuz ortaya?»

Cihan : «Aslında bu sorun, gerçek bir gereksinmeyi karşılamak üzere yasalarda yer alan 'bilirkişilik' ile ilgili sorun değildir. Bu nedenle bu sorun, bilirkişinin bilgisizliği ya da karaktersizliği sorunu da değildir. Ve de bu sorun, bir Anayasa sorunu bile değildir. Çağdaş hukuk fikir suçu kabul etmez. Yasalara, Anayasa'ya ve usa göre de fikir suçu yoktur. Olamaz da. Ama gelgelelim, fikirler kovuşturmakta, kitaplar toplatılmaktadır. Hem de bu işlemler, yürütme ve kimi yargı organları ve yasa adına yapılmaktadır. Diyelim ki, halk bu işlemleri yasa gereği sanıyor ve bu 'meşru anarşi'yi göremiyor. Bu üniversiteler, bu barolar, profesörler, hukukçular nerede? Bu kadar çok, ünlü ve diplomatik kişi toptan sağır, toptan kör ve ahlaksız olmaz. O halde bu nasıl oluyor?

Bu sorun bir sınıf sorunudur. Yani sınıflar arasındaki güçler dengesi sorunu.

Her diktatör, minareye kılıf giydirecek -mumdan adam- bulabilir. Fikir suçu (!) konusunda bilirkişi demek, yasaya ve Anayasa'ya aykırı düşen işlemleri yürütmek zorunluğunda olanların, bu işlemlere emazet belgesi uydursun diye başvurdukları kişi demektir. Bu yasa ve Anayasa dışı işlemlerden zarar gören sınıf, bilincindenli dur! diye ne değin bu hal sürüp gidecektir.»

Ben : «Dava konusu yapılan kitabınızın adı, Sosyalist Türkiye, Sosyalist Türkiye İşçi Partisinin bir sloganı haline gelmiştir. Üstelik bu slogan sadece siyasi parti çerçevesinde kalmamış, tüm ilerici ve ezilenlerin ortak sloganı olmuştur. 'Sosyalist Türkiye' yargılanırken yüzeye çıkan bu gelişmeyi nasıl açıklarsınız?»

Cihan : «'Sosyalist Türkiye' sloganı, bugünkü dünya gerçekleri ve toplumdaki uyanışın objektif koşullarından çıkan derin bir özlenin ifadesidir. Kitabın adı da, aynı somut gerçekten esinlenmenin sonucudur.»

Yargıç Cihan, «Çağdaş hukuk fikir suçu kabul etmez. Yasalara, Anayasa'ya ve usa göre de fikir suçu yoktur. Olamaz da» diyor.

Ben : «Son günlerdeki gençliğin boykot hareketleri hemen hemen 'eğitimde devrim' stratejisi içinde toplanmaktadır. Öğrencilerin eyleme geçmeleri eğitimin tüm bozukluklarını somut biçimde de ayırtlarına değin yüzeye çıkarmıştır. Ekonomik bozukluk hemen hergün karşı karşıya bulunulan bir siz. Yani Türkiye tam anlamı ile bir bozuk düzen diyari haline getirilmiştir. Siz bir yargıç olarak, hem de yargılanan bir yargıç olarak adalet düzeni hakkında birşeyler söyleyecek misiniz?»

Cihan : «Hukuk, ekonomik alt yapının bir yansıması olduğuna göre, bozuk bir ekonomik yapı üzerine düzenli bir adalet örgütü düşünülemez. Eger minare eğri ise, gölgesini doğrultabilir misiniz?

Birşey daha var : Hâkimler, bir sınıfın mağası olmaya kabul etmezler. Hiç olmazsa bu idiadadırlar. O halde, kapitalist kültürün çevrelerinde ördüğü kozanın dışına çıkmalıdır.»

Ben : «Şunu da sorayım izin verirsiniz. 'Sosyalist Türkiye'nin ulusal nitelikteki sosyalist teoriye katkısı ya da ilişkisi nedir? 'Sosyalist Türkiye'yi izleyen çalışmalarınız var mı?»

Cihan : «Ede edilen en önemli sonuç, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun olumlu doğrultudaki görüşünün alınmasıyla, sosyalist gelişmenin önüne dikilmek istenen önemli bir engelin ortadan kaldırılmış olmasıdır. Birinci sorunuza yanıtım, bu sorunun geri kalan kesim için de geçerli olsun.»

TURGUT DEMİRAĞ
— Ulusal sinemamız vardır —

kışillerden kurulu olduğundan zaman zaman Türk filmciliğinde yenilikleri engelleyici ve güç kırıdır.

5 — Film, seyirciye hitap etmediği takdirde seyircileri sinemalara getirmediği takdirde gayesine ulaşmamış olur. Zira raflarda duran filmin hiç bir fonksiyonu olamaz. Seyirci filmin tekniğini anlamayabilir, ama beğenmediği zaman muhakkak o filmin bir veya bir çok büyük eksikliği vardır. Mesele, her hangi bir konuyu seyirciye sıkmadan kabul ettirip ona yeni bir şeyler vermektir.

6 — Ulusal Türk sinemasının esasen kurulu olduğunu daha evvel söyledim. Gelişmesi bu şartlar altında güç ve yavaş olur. Sinema kanunu gelişmesini süratlendirecektir.

7 — Cevabı yukarıda verilmiştir.

8) A.— Bittabi gereklidir. Sinemanın esas ve ana kaideleri Batıdan geldiğine göre, batı sineması kültürünü temel kabul edip onun üzerine bizden bir şeyler koyması şarttır. Aksi takdirde, batı sinemasının teknik ve estetik kültürünü temel yapmadan ulusal sinema veya yeni anlamla sinema yapmak, temelsiz binaya benzer.

B — Sinemanın esas prensiplerini benimsemeyen yeni bir çıkış yapmak imkânsızdır. Basit bir masa yapmasını bilmeyen sözde bir marangozda Luis XV bir iskemle yapması beklenebilir mi?

9 — Ulusal Türk sinemasına kaynak olabilecek evvelâ Türk Tarihî, Türk masalları ve eski ve yeni Türk hikâyeleri minyatür resim tipleri gibi.

G. SCOGNAMILLO
— Hazır kalıba hayır! —

letten ayırıp mütedavil sermayeli kurumlar haline sokmuşlardır. Misal SOVEXPORT Film.

4 — Dünkü ve bugünkü sansür heyetleri ehliyetli, anlayışsız, gölgelerinden çekinen

GIOVANNI SCOGNAMILLO

Film Eleştirmesi

1) Ulusal Türk Sineması: Türk insanını, Türk toplumunu, geçmiş ve varolan sorunlarıyla anlatan, bunu özgün ve özentsiz bir şekilde gerçek-

leştirilen, ayrı bir görüş getiren ve de Türk sanat ve düşünce kaynaklarından yararlanan bir sinema.

2) Bildiğim, ve de anladığım, kadar Ulusal Türk Sineması alanında çalışmalar, denemeler olmuştur bile, örnekleri de var. Yeni bir kuruluş değil, diyeceğim. Dava bu çalışmaları hızlandırmak, çoğaltmak, sürekli bir düzene sokmaktır.

3) Değiştirdiği takdirde, varolan ekonomik yapının yerine ne gibi bir yapı gelecek; devlet sineması yoksa sermaye sineması mı olacak, yada varolan yapı, gerçek bir ekonomi anlayışı içinde, değişimlerle sürdürülecektir. Bence, dava bunları tartışmaktır.

4) Sansür, kurum olarak, sanatçıyı kısıtlayan bir düzen getirdiğine göre...

5) Seyirci sansürü, olsa olsa, dolaylı bir şekilde olur. Bir filmi, birkaç filmi itmekle olur; nedenleri de karışık. Kaldı ki seyircinin gerçek beğenisini bilmek ayrı bir dava. Bir çeşit kendi kendine sansür'den söz edilebilir seyirci - sinemacı - işletmeciler - yapımcı - yönetmen ilişkilerinden doğan.

Sinemada devrim yaratan hareketler, yapıtlar kurulu düzeni zorlamakla, dışına çıkmakla gerçekleştirilir, her yerde; oysa bu zorlamanın bir ölçüsü var, bir ulusun tüm toplumsal, ekonomik v.s. şartları ile orantılı. Bunları hesaba katmadan dışa çıkmak, özellikle hazır kalıplar kullanmak pek sıhhatli olmayabilir. Ulusal Türk Sinemasının ürünleri olarak kabul edilen yapıtlar var, bunlar kurulu düzen içinde gerçekleştirildi, düzeni zorlamakla, hattâ bazıları varolan ekonomik yapının en buhranlı bir devrinde. Dava sinema sanatçılarının, sinema çevresinin bilinçlenmesine, bilinçlenip çıkar yolu, en uygun süreci gerçekleştirmelerine bağlı.

7) Kuruldu, kurulmadı, filizlendi, filizlenmedi... Bugün, günahları ve sevapları ile, bir Türk Sinemasından, bu Türk Sinemasının yapıtlarından söz ediyorsak bu, hiç kuşkusuz, özellikleri, kişiliği, kendi özgün konuları, sorunları, hattâ biçimleri ile sanatçıları, sanatçıların kişilikleri ile, başkalarına benzemeyen bir sinemadır... Yani ulusal bir sinemadır.

8) a) Pek tabii batı, ve de doğu, sinemasının örneklerini, yapıtlarını tanımak, araştırmak gerek. Bir bilgi, bir kültür zorunluğu bu. Mesele o "sindirme" ameliyesinde ölçüyü şaşmamak...

b) Hazır kalıplara konmak, değerleri ne olursa olsun, bence zararlı. Bunları olduğu gibi kabullenmek de daha zararlı ve de şaşırtıcı. İş benimsemekle başlar, etkiye, özele, giderek taklitçiliğe dek uzanır...

9) Görel bir sanat olan sinemaya yararlı olabilecek, uygun düşecek her şey; hatta motiflerinden, mimariye kadar. Nedeni? Ulusal olabilmek için galiba.

ant yayınları sunar

Stokely Carmichael

SIYAH İKTİDAR

Beyaz oğlu beyazlar yüzyıllardan beri siyah derilileri ezdiler, sömürdüler, linç ettiler... Siyah İktidar, bu ezilen insanların zulme, sömürüye başkaldırısıdır. Hareketin Lideri Carmichael bu eserde Amerikan toplumunu marksist açıdan eleştirerek Siyah İktidar'ın ne olduğunu açıklıyor. Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde fiyatı 7,5 Lira'dır.

CHE GUEVARA

SAVAŞ ANILARI

Efsanevi ihtilalcının Küba Devrim Savaşı ile ilgili hatıralarını bir araya getiren kitap Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde fiyatı 10 Lira'dır.

EMILE BURNS

marksizmin temel kitabı

Marksizmi işçinin, köylünün, okumuşun, okumamışın kolaylıkla anlayabileceği bir dille izah etmektedir. Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde fiyatı 5 Lira

Yayınlanan üç kitabımızın dağıtımını ANT YAYINLARI tarafından yapılmaktadır. Bayilerimiz taleplerini 27 81 09 numaralı telefonumuzu arıyarak yada "ANT YAYINLARI - PK. 701 - Sirkeci - İSTANBUL" adresine yazarak bildirebilirler. ANT Dergisi aboneleri SIYAH İKTİDAR'ı 6 Lira, SAVAŞ ANILARI'nı 8 Lira, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI'nı da 4 Lira fiyatla indirinib olarak alabilirler. ANT YAYINLARI çok yakında Yaşar Kemal'in ünlü eseri ORTADIREK ile Che Guevara'nın Küba Hükümeti tarafından yayınlanan Bolıvya anıları ile ilgili GERİLLA GÜNLÜĞÜ'nü de okurlarına sunacaktır.

ŞİDDETLİ BAŞ AĞRILARINA KARŞI GRİPİN

GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

GAFLET İÇİNDEKİ BABIÂLİ BASINI DEVRİMCİLERİ SUÇLUYOR

Köhnemiş Babiâli basını, devrimci Türk gençliğinin ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyalizm yolundaki mücadelesi karşısında takındığı vurdumduymaz tutumu, geçen haftanın olaylarını yanlışlar ve değeriendirirken bir *gaflet* derecesine varmıştır. O kadar ki, şimdiye kadar gençlerin ilerici olarak kabul ettiği ve sosyalist tanınan bazı yazarların her gün fıkra yazdığı gazeteler dahil, devrimci gençler ve kuruluşlara karşı girişilen yayın kampanyasında sağcı gazetelerle yarış etmişlerdir.

Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi «Üzücü olaylar» başlığı altında, polislin Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'na yaptığı hunharca baskını hiç belirtmeden gençleri şöyle suçlamıştır:

«Amerikan filusunun limanımıza geliş protestosunu edilmesi gerekli bir olay sayılabilir. Böyle düşünenler, görüşlerini açıklamak lüzumunu duyabilirler. Bunun için kanuna uygun toplantılar ve gösteri yürüyüşleri düzenleyebilirler. Sokaklara yazılar yazabilirler. Bütün bunlar düşünce ve inançları serbestçe açıklayabilmek özgürlüğünün gereği olarak anlayışla karşılanabilir, karşılanmalıdır. Ama gösteriler makûl ve kanuni bir protesto niteliğinden uzaklaşıp saldırı halini alırsa, aynı anlayışa benimsenmek mümkün değildir. O zaman protestonun özünü uygun bulanlar dahil, hareketin saldırganlığına karşı cephe alırlar.»

Bir yanda sosyalist bir milletvekiline yazı yazdırıp sol o-

Utanmayı da biliyormuş!

Tarihimizde bunun benzeri bir olay yoktur. Ağır başlığı ile dünyaca tanınmış misafirperver Türk Milleti, limanını ziyaret eden dost ve müttefik devlet filosu mensuplarına karşı hiçbir devirde bunu yapmamıştır. Bu çirkin olaya karşı, bütün mânasıyla ayıptan başka söyleyecek söz bulamıyorum!

Misafirlerimize özür dilerim.

Limanımızda Amerikan denizcilerinin sararmış yüzlerine bakarken utanıyorum.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 19.7.1968)

kurları çekmeğe çağırırken, öte yandan bagyazılarıyla ve haberleriyle özel sektör çevrelerini hoşnut ederek *edenge* politikası uygulamaya başlayan Akşam Gazetesi ise, bu olayda da denge oyununa girerek şunları yazmıştır:

«Öğrencilerin, Asayiş korumakla görevli ve emir kulu polisi dövmeleri, polislin de intikam için üniversiteye saldırımları, kısacası her iki hal de asla tasvip edilecek olaylar değildir. Bu tip davranışlar, maaşum ölçüler içinde kalabilecek, millî hisleri ifade eden bir protesto gösterisini çağırından çıkarır ve iş iyiden iyiye sokağa dökülür. Meselenin sokağa dökülmesinin ise kimne faydalı olacağını kestirmek mümkün de-

ğildir. Şimdiye kadarki olaylarda genellikle soğukkanlılıkla hareket eden ve bu yolda talimat alan polislin övgelediğimiz davranışı, bu son olayda, maalesef karşı tarafın da tahrikleriyle üzücü bir hal almıştır. Oysa, kimin kimi tahrik ettiğini, suçun kimde olduğunu anlamak için Akşam'ın dengeli bagyazatının uyuklarında coplanıp don gömlek adliyyeye sevk edilen öğrencilerin fotoğraflarına bir göz atması yeter de artardı bile...

Cumhuriyet Gazetesi'nde Ec- vet Güresin, olayların ilk günü olunlu bir yazı yazarak, «Polis sefferi akallarını başlarına toplamalıdır. Hele bütün dünyadaki yaşlıları gibi kişilikleriyle heyecanlarını bir arada sürdüren gençliğin karşısında özelikle daha anlayış, daha serinkanlı ve daha insafli olmalıdır.» derken ertesi gün her ne-

dense yüzseksen derecelik bir dönüş yaparak gençliğin direniş hareketinden dolayı devrimci kuruluşları suçlamıştır. Güresin olayların bütün sorumluluğunu DİSK'e yükleyerek şöyle demiştir: «Hareketlerin heyecan çerçevesini aşması ve çapula dönüşmesi sebeplerinin başında tahrikler geliyor. Özellikle Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun önceki gün yayımladığı bildiriden sonra olaylar büyümüş, inisiyatif öğrencilerin elinden çıkmıştır. DİSK, bu davranışı ile kamu düzenini bozucu bir tutum göstermekte, kendisiyle aynı fikirde, anlayışta olmayan milyonlarca kişiyi huzursuzluğun içine soktuktan başka, hakkın kötüye kullanılması yüzünden özgürlük düzenini tehlikeye götürmektedir.»

Yeni Gazete de bagyazısında Amerikan bahriyelilerini savunmaya kalkışarak gençlere şu gülünç soruyu sormuştur: «Olaylara Amerikan bahriyellerinin herhangi bir şekilde tahrikte bulunmalarının yol açmadığı da, gazetelerin verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır. Durum bu iken bir de başka ihtimali zikretmekte fayda vardır: Bizim de gemilerimiz yabancı sahilleri, bu arada Amerikan limanlarını ziyaret etmektedir. Eğer bir gün bizim bahriyellerimizin de böyle dövüldüğünü okuyacak olsak, gençler de dahil olduğu halde, hepimizin tepkisi acaba ne olurdu? Oysa, Yeni Gazete bagyazatı bir noktayı unutmuştur. Amerikan bahriyelleri Türkiye'de emperyalist gayelerle bulunmaktadır ve bunun için tepki görmektedir. Azna, Amerika'yı ziyaret eden Türk bahriyellerinin aynı gayelerle gittiklerini herhalde Yeni Gazete Bagyazatı da iddia edemeyecektir.

Son Havadis Gazetesi ise, polislin zorbalığı yüzünden çıkan olayların sorumluluğunu arkadaşımız Yaşar Kemal'in üstüne yüklemeye çalışarak şunları yazmıştır: «Gösterilerin tertiplen-

32 üniversite öğrencisi, polisi dövdükleri iddiasıyla tutuklandı.. (Gazeteler)

Bunlar dövenler...

...bunlar da dövülenlermiş!

diği Dolmabahçe'de solcu yazar Yaşar Kemal'in ne işi vardı? Cevabını verelim: Yaşar Kemal, orada, bu hafta ANT'nın 6. sayfasında yayınlanan röportajı yazmak için bulunuyordu.

Dünya Gazetesi ise, uykuda iken coptan geçirilip don gömlek adliyyeye sevk edilen gençlerin fotoğraflarını istismar ederek şu resimaltını yazmaktan utanmıyordu: «Üzerindekileri çıkarıp adliyyeye gelen nümayişçilerden biri görülüyor!»

Babiâlide Sabah Gazetesi, olaylara solcuların kıskırtınalarının sebep olduğunu yazdıktan sonra orduyu kendi safında göstermek için Genelkurmay Başkanı Tural'ın aylarca önce gazetelerde yayınlanan bir genelgesini, sanki yeni imiş gibi manşet yaparak, «Tural komünizme karşı Ordu'nun dikkatini çekti - Silahlı kuvvetlerimiz devamlı bir görev hazırlığı içindedir.» diyordu.

Olaylar hakkında yazılan sağlıklı yazıların en gülcü ise, her zaman olduğu gibi, yine Bugün Gazetesi'nde yer alıyordu. Bugün olayların nasıl başladığını, kargaları bile güldürecek bir yalanla şöyle izah ediyordu: «Dolmabahçe açıklarında demirli bulunan 6. Filo'nun uçak gemisine nazire yaparçasına koskocaman bir Rus tankeri, en sıcak Temmuz akşamında Boğazın saatlerdir kıpırdamayan mecalsiz lacivert sularını âdeta yutarçasına yol alıyordu. Tanker Dolmabahçe açıklarında ihtiyar Mors'un çizgili noktah konuşma diliyle: Başlayın yoldaşlar! İşaretini verdi. Bu başlayın işareti: «Limanda Amerikan 6. Filosu var ya, onlara karşı harekete geçin Bu arada kırıp dökmeyi, yakıp yıkmayı da unutmayın» demekti. Siyasi polis zaten Bizim Radyo, Simverepol radyosu, daha başka kızıl radyolarla TIP'e verilen «huruç» hareketini tesbit etmişti»

İşte Babiâli basını geçen hafta böyle bir sefalet, böyle bir gaflet içindeydi.

İHTAR!

Gün geçtikçe azgınlaşan komünistlerin, önmüzdaki günlerde işi daha da ilerleterek, bazı islami müesseselere fiili tecavüze geçeceklerini istihbar etmiş bulunuyoruz...

Antikomünist halk kuvvetleri alarında ve tetiktedir. «Dişe diş, göze göz, kana kana» kaldesince, yapılan her tecavüz şiddetle karşılık görecektir.

Halk kendi müesseselerini gerekirse bizzat ve silah da kullanarak korumasını bilir.

Dosta ve düşmana ilan ederiz.

BUGÜN
(19.7.1968)